

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie marec 2014

Plénum

Uznesenia:

spisová značka	PL. ÚS 2/2014
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánu územnej samosprávy (námiетка neústavnosť a nezákonnosť volieb do zastupiteľstva samosprávneho kraja)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	uznesenie – odmietnutie sťažnosti
dátum rozhodnutia	12. februára 2014
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namietal neústavnosť a nezákonnosť volieb poslancov zastupiteľstva Košického samosprávneho kraja (ďalej len „samosprávny kraj“) konaných 9. novembra 2013 vo volebnom obvode č. 7 – Michalovce (ďalej len „voľby do zastupiteľstva samosprávneho kraja“), z dôvodu porušenia ústavného princípu rovnosti pri uchádzaní sa o volenú funkciu poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja, ako aj z dôvodu porušenia § 27 ods. 4 zákona č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách do samosprávnych krajov“), ku ktorému malo dôjsť priebežným zverejňovaním výsledkov volieb na internetovej stránke Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „štatistický úrad“).</p> <p>Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ kandidoval ako nezávislý kandidát vo voľbách konaných 9. novembra 2013 za poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 7 (Michalovce) spolu s ďalšími 53 kandidátmi. Za tento volebný obvod sa volili 8 poslanci.</p> <p>Podstata argumentácie sťažovateľa, ktorou odôvodňuje namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb do zastupiteľstva samosprávneho kraja, spočíva v jeho tvrdení o porušení princípu rovnosti pasívneho volebného práva zaručeného v čl. 30 ods. 4 ústavy a v porušení ustanovenia § 27 ods. 4 zákona o voľbách do samosprávnych krajov.</p>
ratio decidendi	<p>1. Porušenie princípu rovnosti pri uchádzaní sa o volenú funkciu poslanca vidí sťažovateľ v tom, že na rozdiel od kandidátov, ktorí kandidovali na kandidátke niektorej z politických strán, resp. ich koalícií, si sťažovateľ nemohol nominovať „svojho“ delegáta/zástupcu do okrskových volebných komisií, keďže kandidoval ako nezávislý kandidát. Z tohto dôvodu nemal možnosť kontrolovať činnosť okrskových volebných komisií, najmä ich postup pri sčítavaní a vyhodnocovaní hlasov. Pretože sťažovateľa od ostatného zvoleného kandidáta delí len 1 hlas, má vážne pochybnosti o správnosti sčítania hlasov a o regulárnom priebehu volieb.</p> <p>Kreovanie volebných komisií upravuje § 8 až § 13 zákona o voľbách do samosprávnych krajov, pričom v zásade platí, že tieto sú tvorené z rovnakého počtu zástupcov politických strán, politických hnutí alebo ich koalícií, ktoré vo voľbách podávajú samostatnú kandidátnu listinu. Každá kandidujúca politická strana (politické hnutie), resp. ich koalícia deleguje jedného zástupcu a jedného náhradníka do príslušných volebných komisií (okrsková, obvodná a volebná komisia samosprávneho kraja), ktoré musia mať najmenej päť členov.</p> <p>Už samotný spôsob kreovania volebných komisií, v ktorých v zásade majú (resp. môžu mať) zastúpenie všetky kandidujúce politické strany a hnutia,</p>

resp. ich koalície, je podľa názoru ústavného súdu zárukou korektného a zákonného priebehu hlasovania a zisťovania výsledkov volieb. Okrsková volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní aj úlohu garanta ústavnosti a zákonnosti samostatného volebného aktu a prvotného sčítania hlasov.

V súvislosti s námietkou zloženia volebných komisií je potrebné uviesť, že starostovia obcí (ako kandidáti politických strán kandidujúcich vo voľbách) majú možnosť menovať chýbajúcich členov okrskovej volebnej komisie len v prípade, ak táto nie je vytvorená v minimálnom počte 5 členov zo zástupcov delegovaných kandidujúcimi politickými stranami (§ 13 ods. 2 zákona o voľbách do samosprávnych krajov). Vzhľadom na ústavným súdom zistený počet členov okrskových volebných komisií v napadnutých voľbách (od 6 do 13) je v zásade nemožné, aby v okrskovej volebnej komisii mala zastúpenie len jedna, resp. dve kandidujúce politické strany, ako to tvrdí sťažovateľ. Argumentáciu sťažovateľa v tomto smere preto ústavný súd nepovažoval za dôvodnú.

Podľa § 31 ods. 2 tretej vety zákona o voľbách do samosprávnych krajov predseda okrskovej volebnej komisie alebo v jeho neprítomnosti podpredseda umožní prítomnosť pozorovateľov volieb, ak to nie je na prekážku priebehu hlasovania.

Pokiaľ preto sťažovateľ chcel mať svojho zástupcu/zástupcov v okrskových volebných komisiách, mohol ich v rozsahu citovanej zákonnej úpravy mať vo forme pozorovateľov, ktorí by dohliadali na priebeh hlasovania a zisťovania volebných výsledkov. To, že sťažovateľ túto zákonnú možnosť nevyužil, resp. že v okrskových volebných komisiách neboli prítomní žiadni pozorovatelia, nemôže byť dôvodom na spochybňovanie regulárneho priebehu a výsledkov volieb.

2. Sťažovateľ tiež poukázal na okolnosti priebežného zverejňovania výsledkov volieb na internetovej stránke štatistického úradu, ktoré podľa neho indikujú porušenie ustanovenia § 27 ods. 4 zákona o voľbách do samosprávnych krajov.

Podľa § 27 ods. 4 zákona o voľbách do samosprávnych krajov členovia volebných komisií a členovia odborných (sumarizačných) útvarov nesmú poskytovať informácie o priebehu a výsledku volieb až do podpísania zápisnice o výsledku hlasovania.

Podľa § 38 ods. 1 zákona o voľbách do samosprávnych krajov po sčítaní hlasov a podpísaní oboch rovnopisov zápisnice o hlasovaní vyhlási predseda okrskovej volebnej komisie výsledok hlasovania a jeden rovnopis zápisnice odovzdá bezodkladne obvodnej volebnej komisii a vyčká na jej pokyn na ukončenie činnosti.

Z vyjadrenia štatistického úradu k okolnostiam priebežného zverejňovania výsledkov volieb vyplýva, že odborný sumarizačný útvar Ústrednej volebnej komisie zabezpečoval priebežné zverejňovanie výsledkov hlasovania na podklade podpísaných zápisnic okrskových volebných komisií o hlasovaní a po ukončení ich činnosti (§ 37 ods. 1 a § 38 zákona o voľbách do samosprávnych krajov), teda až po voľbách. Na základe uvedeného ústavný súd považuje námietku porušenia § 27 ods. 4 zákona o voľbách do samosprávnych krajov za zjavne neodôvodnenú.

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že vykonaným dokazovaním neboli preukázané sťažovateľom tvrdené porušenia ústavy a zákona o voľbách do samosprávnych krajov, ktoré by viedli ústavný súd k tomu, aby prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie a následne vyhlásil voľby poslancov do zastupiteľstva samosprávneho kraja za neplatné, resp. zrušil napadnutý výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona, platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať tak intenzívne porušenie zákona o voľbách, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený.

	<p>Sťažovateľ navrhol prepočítať hlasovacie lístky odovzdané pre jednotlivých kandidátov na poslancov zastupiteľstva samosprávneho kraja vo všetkých okrskoch volebného obvodu č. 7 (Michalovce), a to s ohľadom na rozdiel hlasov získaných vo voľbách do zastupiteľstva samosprávneho kraja medzi ostatným zvoleným poslancom a sťažovateľom, ktorý predstavuje 1 hlas.</p> <p>Volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat', ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi. Dôkazy označené sťažovateľom vo volebnej sťažnosti však treba považovať za také, ktoré nijakým spôsobom nepreukazujú porušenie volebného zákona. Všetky tvrdenia sťažovateľa uvádzané v sťažnosti majú len všeobecnú hypotetickú povahu bez preukázania relevantných dôkazov.</p> <p>Obvinenia sťažovateľa z manipulácie s výsledkami volieb volebnými komisiami v príslušných okrskoch volebného obvodu nie sú ničím podložené. Ústavný súd z predloženej volebnej dokumentácie zistil, že volebné zápisnice vo všetkých 129 volebných okrskoch volebného obvodu č. 7, ako aj zápisnica obvodnej volebnej komisie boli podpísané bez výhrad všetkými členmi volebných komisií (vrátane zapisovateľov), čím jednoznačne osvedčili výsledky dosiahnuté vo voľbách.</p> <p>V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa založenou najmä na domnelom porušení zákona o voľbách ústavný súd tiež poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že len domnienka nesprávneho výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb. Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je však preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb.</p> <p>V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces.</p> <p>Ústavný súd za základ svojho rozhodovania o sťažnosti sťažovateľa proti výsledkom napadnutých volieb považoval oficiálny výsledok sčítania, ku ktorému dospela obvodná volebná komisia a ktorý nebol spochybnený žiadnym jej členom, naopak, zápisnicu podpísali všetci členovia volebnej komisie bez využitia možnosti odmietnutia podpisu s uvedením, či bez uvedenia dôvodov takéhoto odmietnutia.</p> <p>Takto zistený výsledok volieb nemožno spochybňovať alebo považovať za nezákonný bez toho, že by existovali konkrétne dôkazy o manipulácii s hlasmi voličov, resp. dôkazy preukazujúce nesprávne sčítanie hlasov.</p> <p>So zreteľom na uvedené ústavný súd uzavrel, že sťažovateľ dostatočným spôsobom neoznačil a ani nepredložil kvalifikované dôkazy spôsobilé preukázať skutočnosti, ktoré by mohli mať priamy vplyv na vyhlásený výsledok volieb poslancov zastupiteľstva samosprávneho kraja konaných 9. novembra 2013 vo volebnom obvode č. 7 (Michalovce). Sťažovateľ tak neunesol dôkazné bremeno a dôvody namietanej neústavnosti a nezákonnosti napadnutých volieb založil len na hypotetických tvrdeniach. Len samotná skutočnosť rozdielu jedného hlasu medzi ostatným zvoleným poslancom a sťažovateľom bez súčasného preukázania porušenia zákona o voľbách do samosprávnych krajov nemôže spochybniť zákonnosť priebehu a výsledku napádaných volieb.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosť sťažovateľa odmieta ako zjavne <u>neopodstatnenú</u>.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 82/07, PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 36/03, PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 29/2011</p>

spisová značka	PL. ÚS 6/2014
sudca spravodajca	Marianna Mochnáčová
druh konania	podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom (návrh na začatie konania o súlade § 2 ods. 4 a § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení účinnom do 31. decembra 2007)
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	uznesenie – odmietnutie návrhu
dátum rozhodnutia	5. marca 2014
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Ústavnému súdu bol 27. mája 2013 doručený návrh okresného súdu (ďalej len „navrhovateľ“), na začatie konania o súlade § 2 ods. 4 a § 4 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení účinnom do 31. decembra 2007 (ďalej len „zákon o cenách“) s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky.</p> <p>Navrhovateľ podal návrh na začatie konania po tom, ako uznesením zo 4. septembra 2012, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. novembra 2012, postupujúc podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil konanie o zaplatenie sumy 4 963,79 eur s poplatkom z omeškania.</p> <p>Požadovanej istiny a príslušenstva sa žalobca ako vlastník bytového domu na v P. domáha proti žalovaným, ktorí boli v čase podania návrhu na začatie konania spoločnými nájomcami jedného z bytov v uvedenom bytovom dome a ich nájomný vzťah platne skončil výpoveďou z nájmu.</p> <p>Žalobca požaduje, aby mu bola priznaná žalovaná suma, ktorá predstavuje rozdiel medzi maximálnou výškou nájomného stanovenou v zmysle opatrenia ministerstva financií č. R – 1/2001 z 26. januára 2001, ktorým sa mení výmer ministerstva financií č. R – 1/1996 z 12. marca 1996, opatrenia ministerstva financií č. R – 3/2001 z 28. januára 2003, ktorým sa mení výmer ministerstva financií č. R – 1/1996 z 12. marca 1996 (ďalej len „opatrenia ministerstva financií“), a výnosu Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č. V – 1/ 2003 z 22. decembra 2006 o regulácii cien nájmu bytov (ďalej len „výnos ministerstva výstavby“) a žalovanými skutočne zaplateným nájomným za obdobie od júla 2002 do augusta 2007.</p>
ratio decidendi	<p>Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.</p> <p>Podľa § 2 ods. 4 zákona o cenách účinnom v rozhodnom období v odôvodnených prípadoch môže Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo financií“) ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom najvyšší rozsah primeraného zisku.</p> <p>Podľa § 4 ods. 3 zákona o cenách účinnom v rozhodnom období cenové orgány regulujú ceny tovaru, ak</p> <ol style="list-style-type: none"> vznikne mimoriadna trhová situácia, dôjde k ohrozeniu trhu vplyvom nedostatočne rozvinutého konkurenčného prostredia; pri posudzovaní stavu konkurenčného prostredia sa vyžaduje stanovisko Protimonopolného úradu Slovenskej republiky, si to vyžaduje verejný záujem, ochrana spotrebiteľa, existujú technologické, organizačné a ekonomické väzby medzi predávajúcim a kupujúcim s výnimkou uvedenou v písmene e), ide o tovar, ktorého dodanie alebo poskytnutie sa považuje za podnikanie v sieťových odvetviach podľa osobitného predpisu. <p>Ústavný súd z argumentácie navrhovateľa uvedenej v odôvodnení návrhu vyvodzuje, že tento v podstate namieta rozpor opatrení ministerstva financií a výnosu ministerstva výstavby, teda právnych predpisov nižšej právnej sily vydaných na základe § 11 a § 20 zákona o cenách účinnom v rozhodnom období určujúcich maximálnu cenu nájmu bytu, a to z dôvodu, že uvedené všeobecne záväzné právne predpisy znamenajú obmedzenie vlastníckeho práva prenajímateľa v takom rozsahu, ktorý podľa navrhovateľa</p>

nemožno považovať za nevyhnutný a ani za taký, ktorý je vo verejnom záujme.

Navrhovateľ tiež poukázal na skutočnosť, že v prípade tzv. regulovaného nájomného ide o obmedzenie vlastníckeho práva na základe opatrení ministerstva financií a výnosu ministerstva výstavby, teda na základe podzákoných právnych aktov, pričom ústava v čl. 20 ods. 4 umožňuje obmedzenie vlastníckeho práva len na základe zákona.

Opatrenia ministerstva financií ani výnos ministerstva výstavby však navrhovateľ v petite svojho návrhu neoznačil ako právne predpisy, ktorých nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily žiada vysloviť.

Vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ je kvalifikovaným subjektom, ústavný súd vychádza z tohto predmetu konania, ktorý vyplýva z návrhu na rozhodnutie vo veci samej (petitu).

Namietané ustanovenia boli zo zákona o cenách vypustené zákonom č. 382/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 608/2003 Z. z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie a o zmene a doplnení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „novela zákona o cenách“), ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 2008.

Ústavný súd konštatuje, že namietané ustanovenia zákona o cenách splnomocňujú príslušné cenové orgány na vydanie všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorými stanovujú konkrétne podmienky dohodovania cien (§ 2 ods. 3 zákona o cenách), a súčasne taxatívne vymenúvajú prípady, kedy ministerstvo financií môže pristúpiť k regulácii ceny tovaru (§ 4 ods. 3 zákona o cenách).

Obe namietané ustanovenia zákona o cenách tak stanovujú možnosti štátu zasahovať v rôznych oblastiach, kde je trhové prostredie nedostatočne rozvinuté alebo kde si to vyžaduje zabezpečenie ochrany spotrebiteľa. Konkrétny spôsob a podmienky cenovej regulácie vo vybraných oblastiach boli na základe zákona o cenách stanovené napr. vyhláškou ministerstva financií č. 87/1996 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov, vyhláškou ministerstva financií č. 88/1996 Z. z. o cenách špeciálnej techniky v znení neskorších predpisov, ako aj opatreniami ministerstva financií a výnosom ministerstva výstavby. Namietané ustanovenia zákona o cenách teda výslovne neupravujú reguláciu ceny nájomného v bytoch, ktorá je predmetom sporu vedeného pred navrhovateľom.

Ústavný súd už uviedol, že legitímácia všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpokladá spojitosť konania pred všeobecným súdom vyjadrenú tak, že podaniu návrhu musí predchádzať rozhodovacia činnosť takého súdu. V tejto rozhodovacej činnosti ako zákonom upravenom postupe je potrebné podľa úsudku všeobecného súdu vyložiť a použiť všeobecne záväzný právny predpis, ktorého vyslovenie nesúladu s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, všeobecný súd mieni uplatniť v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom.

Rozhodovaciu činnosť všeobecného súdu v zmysle § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde chápe preto ústavný súd ako postup, v ktorom po začatí konania všeobecný súd smeruje k rozhodnutiu vo veci samej, t. j. k výroku o tom, čo je požadované v návrhu na začatie konania (v žalobe) a v jeho odôvodnení.

Interpretácia a aplikácia ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, ktorého vyslovenie nesúladu všeobecný súd uplatňuje v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, musí zároveň v tomto postupe vytvárať právny základ pre jeho rozhodnutie v danej veci, teda jeho použitie musí byť v danej právnej veci nevyhnutné.

Inak povedané, procesnou podmienkou aktívnej legitímácie všeobecného súdu na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov je taký vzťah zákona, resp. jeho jednotlivých ustanovení, ktoré považuje za protiústavné, ku konaniu všeobecného súdu, ktoré pred ním prebieha, ktoré pre rozhodnutie v ňom predstavujú bezprostrednú, resp. nevyhnutnú aplikáciu.

Pokiaľ návrh podaný navrhovateľom nespĺňa uvedené podmienky, vystavuje sa navrhovateľ riziku, že k podaniu takého návrhu nie je legitimovaný, resp. že návrh bol podaný zjavne neoprávnenou osobou.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd dospel k názoru, že v okolnostiach prípadu,

	<p>keď žalobca v konaní pred navrhovateľom nepožaduje nájomné nad maximálnu výšku stanovenú opatreniami ministerstva financií, resp. výnosom ministerstva výstavby, navrhovateľom namietané ustanovenia zákona o cenách s jeho rozhodovacou činnosťou vôbec nesúvisia, sú pre rozhodovanie navrhovateľa v danej veci bez významu, a teda nie je splnený základný predpoklad na ochranu ústavnosti poskytovanej ústavným súdom v konaní o abstraktnej kontrole ústavnosti podľa čl. 125 ústavy, za ktorý treba považovať len také konanie o súlade právnych predpisov začaté všeobecným súdom, ktorému predchádzalo konanie pred všeobecným súdom, v ktorom má materiálne dôjsť (podľa obsahu prítomného návrhu) k použitiu napadnutého ustanovenia zákona, t. j. subsumpcii skutkového stavu pod napádanú právnu normu.</p> <p>Opierajúc sa o tieto právne názory dospel ústavný súd k záveru, že navrhovateľ v tomto konaní je zjavne neoprávnená osoba na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov. Preto ústavný súd návrh odmietol už pri predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že návrh okresného súdu na začatie konania o súlade právnych predpisov odmieta ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	<p>Ústavný súd SR: PL. ÚS 14/2010, PL. ÚS 7/04 ESEP: Bittó a ďalší proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 30255/09) z 28. januára 2014</p>

Nález:

spisová značka	PL. ÚS 99/2011
sudca spravodajca	Lajos Mészáros
druh konania	<p>podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom</p> <p>(1.-návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky</p> <p>2.-návrh generálneho prokurátora Slovenskej republiky na vyslovenie nesúladu § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom, § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a nesúladu vypustenia § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. II zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov))</p>
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález - v časti vyhovené -v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	11. decembra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	<p>1. čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky</p> <p>2. čl. 1 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 99/2011-27 z 22. júna 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie návrh skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“ alebo „navrhovateľia“) na vyslovenie nesúladu ustanovení § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona</p>

	<p>Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 120/1993 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy.</p> <p>Uznesením č. k. PL. ÚS 103/2011-16 z 21. septembra 2011 ústavný súd prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie aj návrh generálneho prokurátora na vyslovenie nesúladu ustanovení § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a nesúladu vypustenia § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov [čl. II zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 500/2010 Z. z.“) s čl. 1 ods. 1 prvou vetou v spojení s čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.</p> <p>Uznesením č. k. PL. ÚS 103/2011-43 z 21. septembra 2011 ústavný súd spojil na spoločné konanie konania vedené pod sp. zn. PL. ÚS 99/2011 a sp. zn. PL. ÚS 103/2011 s tým, že spoločné konanie bude ďalej vedené pod sp. zn. PL. ÚS 99/2011.</p> <p><u>Podstatou návrhu je tvrdenie, že nový vzorec pre výpočet plátov sudcov a ústavných sudcov a zmrazenie plátov v roku 2011 je v nesúlade s ústavným princípom nezávislosti súdov a sudcov a s princípom právneho štátu.</u></p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Ústavný súd vníma, že otázka plátov sudcov sa stala od 90. rokov výraznou témou konštitucionalistického diskurzu, predmetom legislatívnych zásahov, rozhodovacej činnosti ústavných súdov a súdov ústavného typu. Uvedená situácia sa netýka len (post)tranzitívnych krajín, ale aj krajín tradične liberálne-demokratických. Bádateľským pracoviskám patrí skúmať, do akej miery daný vývoj súvisí s ekonomickými zmenami, sociálnou súdržnosťou na strane jednej a s emancipáciou súdnej moci, s juridizáciou spoločenského života na strane druhej.</p> <p>Zákonodarca (novelou) zákonom č. 500/2010 Z. z. reformoval platové pomery ústavných činiteľov tým spôsobom, že ich previazal s deficitom verejných financií. Predmetné konanie, tak ako ho vníma ústavný súd, má zodpovedať na otázku, či je z hľadiska ústavne chránenej sudcovskej nezávislosti udržateľné, aby medzi plátmi sudcov a deficitom verejných financií bola zákonom stanovená väzba. Ústavný súd vo väzbe na stanovenú otázku taktiež posúdi ústavnosť fixného zmrazenia plátov na rok 2011.</p> <p style="text-align: center;"><u>Aktuálny právny stav</u></p> <p>Platy ústavných činiteľov boli zmrazené aj v roku 2013. Totiž podľa § 29i zákona č. 120/1993 Z. z.:</p> <p>„(3) V roku 2013 patrí sudcovi ústavného súdu plat vo výške určenej v roku 2012. (4) Priemerný plat sudcu vo výške určenej v roku 2012 podľa tohto zákona je priemerným plátom sudcu aj v roku 2013. (5) Platové pomery sudcov v roku 2013 ustanovuje podľa zásady uvedenej v odseku 4 osobitný predpis.“</p> <p>Ustanovenie § 151x zákona o sudcoch [prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2013] znie: „(1) Na účely určenia základného plátu sudcu najvyššieho súdu a sudcu Špecializovaného trestného súdu v roku 2013 sa za základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu považuje základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu priznaný podľa tohto zákona v roku 2012. (2) V roku 2013 patrí sudcovi Špecializovaného trestného súdu a sudcovi najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd, funkčný príplatok podľa § 69 ods. 2 a 4 vo výške funkčného príplatku priznaného podľa tohto zákona v roku 2012.“</p> <p>Ustanovenie § 29j zákona č. 462/2003 Z. z. – novely zákona o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov znie: „(3) V roku 2014 patrí sudcovi ústavného súdu plat vo výške určenej v roku 2012. (4) Priemerný plat sudcu vo výške určenej v roku 2012 podľa tohto zákona je priemerným plátom sudcu aj v roku 2014.“</p>

(5) Platové pomery sudcov v roku 2014 ustanovuje podľa zásady uvedenej v odseku 4 osobitný predpis.“

Ustanovenie § 151y zákona o sudcoch (prechodné ustanovenie účinné od 1. januára 2014) znie: „(1) Na účely určenia základného platu sudcu najvyššieho súdu a sudcu Špecializovaného trestného súdu v roku 2014 sa za základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu považuje základný plat sudcu najvyššieho súdu alebo sudcu Špecializovaného trestného súdu priznaný podľa tohto zákona v roku 2012. (2) V roku 2014 patrí sudcovi Špecializovaného trestného súdu a sudcovi najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje o opravných prostriedkoch vo veciach, na ktoré je v prvom stupni príslušný Špecializovaný trestný súd, funkčný príplatok podľa § 69 ods. 2 a 4 vo výške funkčného príplatku priznaného podľa tohto zákona v roku 2012.“

Z vývoja judikatúry možno odvodiť, že ústavný súd môže považovať za ústavne nesúladne intenzívne a arbitrálne zásahy do plátov sudcov, čo môže znamenať nesúlad s čl. 144 ústavy. Možno tiež odvodiť, že celoročné zmrazenie plátov v čase ekonomických problémov ústavný súd nesankcionoval nikdy ako nesúladne s ústavou. Takéto malo byť len opakované odkladanie zložky platu, tzv. 14. plát.

Mechanizmus výpočtu plátov sudcov a plátov ústavných sudcov

Ústavný súd v predmetnej veci vychádza z porozumenia fungovania mechanizmu plátov ústavných činiteľov podľa § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. Plat vo výške trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok sa zníži o 5, 10 alebo 15 %, ak je deficit verejných financií 3 – 5 %, resp. 5 – 7 %, resp. 7 % a vyšší. Snaha zákonodarcu motivovať či penalizovať ústavných činiteľov za správu vecí verejných a zároveň tak šetriť verejné prostriedky je zaujímavá, ale z pohľadu predmetnej veci, ako aj širokej diskrecie zákonodarcu stojí ako taká mimo skúmanie ústavného súdu.

Zo skutočnosti, že zákonodarcu zaradil do osobnej pôsobnosti tejto úpravy len ústavných činiteľov, možno odvodiť, že účelom zákona je v prvom rade vyvolať voči ústavným činiteľom zvláštnu kombináciu právnej a politickej zodpovednosti. Je zrejmé, že sudcovia všeobecných súdov sa vymykajú z danej skupiny. Sú nadaní nezávislosťou, sú menovaní natrvalo, nie sú volení občanmi, nesú právnu, a nie politickú zodpovednosť a napokon chod verejných financií nemôžu – na rozdiel od vlády – priamo nijako ovplyvniť.

Z porovnania plátových náležitostí sudcov v Slovenskej republike s kolegami v členských štátoch EÚ [Európska komisia pre efektívnosť súdnictva – CEPEJ report evaluating European judicial systems – 2012 edition (2010 data) – CEPEJ Studies No. 18 http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2012/Rapport_en.pdf] vyplýva, že platy sudcov v Slovenskej republike nespôsobujú z kvantitatívneho pohľadu obavy z narušenia inštitucionálnej nezávislosti.

Prevzatím koncepcie penalizácie za stav verejných financií do výpočtu plátov sudcov bol však do ich hmotného zabezpečenia vnesený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti. Uvedené treba rozlišovať od zmrazovania plátov súvisiacich so závažnými ekonomickými opatreniami v prípadoch kríz.

Pätnásťpercentný podiel platu je plne závislý od premenných faktorov, ktoré sú pod takmer výlučnou kontrolou výkonnej moci, keďže tá má zodpovednosť za rozpočtové hospodárenie. Pri ňom je síce obmedzená rozpočtom schváleným vo forme zákona; hoci jeho ustanovenia predstavujú len právny základ jednotlivých výdavkových opatrení, nemožno nimi však nikdy určovať reálne ukazovatele štátneho hospodárenia, ktoré sa odvíjajú od reálnych opatrení vlády.

Preto netreba ani skúmať, či by sa na záveroch ústavného súdu niečo zmenilo, ak by úprava priemerného platu sudcu nebola v § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. naviazaná na reálny deficit verejných financií, ale napríklad na prognózovaný alebo zákonom povolený deficit. Práve uvedený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti spôsobuje neústavnosť určenia plátov sudcov, a tak nesúlad s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.

K špecifickému argumentu navrhovateľov o teoretickej možnosti sudcov niektorými rozhodnutiami makroekonomicky ovplyvniť svoj plat, čo môže ovplyvniť ich nezávislosť, treba konštatovať, že sudcovia rozhodovaním v oblastiach popísaných generálnym prokurátorom v skutočnosti svoje platy relevantne ovplyvniť nemôžu. Taktiež sudcovia v skutočnosti niekedy rozhodujú vo veciach, ktoré majú širší spoločenský rozmer a dosah

(a takto nepriamo sa dotýkajú aj ich samých ako členov spoločnosti), nemožno však tvrdiť, že dané bez ďalšieho spochybňuje podstatu ich nezávislosti a nestrannosti.

K makroekonomickým veličinám deficitu a priemerného platu v hospodárstve je potrebné uviesť, že priemerný plat v hospodárstve je vládou krátkodobo a strednodobo podstatne menej ovplyvniteľný, a teda naviazanie základného platu sudcu naň je výrazom racionálneho previazania štandardu sudcov na životnú úroveň občianskej spoločnosti.

Zmrazenie podľa § 29g ods. 8 a 9 zákona o 10 % tu ústavný súd nevníma izolovane ako jednorazové zmrazenie, ktoré ústavný súd doteraz považoval za ústavne akceptovateľné, ale ako prípravu na aktiváciu vzorca podľa § 2 ods. 2, a preto aj túto úpravu považuje za nesúladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy. Samotná voľba parametrov vzorca je intuitívna a symbolická a rovnakú povahu majú parametre zníženia 5 – 10 – 15 %. Pri nejustičných ústavných činiteľoch to možno akceptovať.

Inštitucionálna záruka nezávislosti súdov však vyžaduje od legislatívy nevolatilnú, nekolísavú, teda stabilnú a v zásade rovnomernú a čitateľne administratívnu zákonnú úpravu základného platu sudcu. Uvedená právna úprava (vzorec podľa § 2 ods. 2 a napadnuté prechodné ustanovenia) nevyhovuje týmto požiadavkám, a preto ju nemožno považovať za súladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Nesúlad s čl. 2 ods. 2 ústavy

Ústavný súd musí uviesť, že samotná nesúladnosť zákona s ústavou neznamená bez ďalšieho jeho nesúladnosť s čl. 2 ods. 2 ústavy, ako sa to v minulosti vnímalo. To by bolo tautologické. Nesúladnosť s čl. 2 ods. 2 ústavy by nastala len úplným vybočením z právomoci národnej rady. Tá však riadne prijala zákon, a to, že zákon obsahuje arbitrárny komponent, neznamená, že bol prijatý svojvoľne. Z tohto dôvodu nedošlo k nesúladu s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Individuálny právny akt

Ústavný súd považuje za nevyhnutné tiež upozorniť na argumentačnú chybu navrhovateľov, ktorá spočíva v nesprávnom kauzálnom posúdení situácie. Konečným výsledkom aplikácie napadnutej právnej úpravy je priznanie (potenciálne) znížených plátov, nie zníženie už priznaných plátov, ako to tvrdia navrhovatelia.

V zmysle ustanovení § 71 zákona č. 385/2000 Z. z. je funkčný plat sudcu pravidelne deklaratorne potvrdený správnym orgánom (správou súdu) a následne písomne oznámený sudcovi, pričom toto oznámenie má formu a povahu individuálneho správneho aktu.

Z povahy mechanizmu, prostredníctvom ktorého sa stanovuje funkčný plat sudcu, vyplýva nutnosť každoročne vydávať takýto individuálny správny akt, keďže jeho výška závisí od platu poslanca, ktorý sa každoročne mení v závislosti od priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky (ďalej len „priemerná mesačná mzda“).

V § 83 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. je sice zákonom stanovený konštitutívny moment, v ktorom je sudcovi priznaný základný plat (okresnému sudcovi patrí odo dňa zloženia sľubu a krajskému sudcovi odo dňa, v ktorom bol na krajský súd preložený), avšak konkrétnu výšku funkčného platu je potrebné každoročne potvrdiť a stanoviť individuálnym správnym aktom.

Vzhľadom na uvedenú dualitu, ktorá vyplýva z ustanovení zákona č. 385/2000 Z. z., je potrebné zdôrazniť, že ústavný súd v kontexte posudzovanej veci odlišuje pojmy priznaný funkčný plat sudcu a priznaný základný plat sudcu. Vychádzajúc z uvedeného rozlíšenia, ústavný súd konštatuje, že napadnutá právna úprava nespôsobuje zníženie priznaných funkčných plátov, ktoré boli potvrdené individuálnymi správnymi aktmi vydanými pred účinnosťou napadnutej právnej úpravy.

K zníženiu priznaných funkčných plátov by dochádzalo v prípade, ak by na základe prijatej právnej úpravy bolo nutné retrospektívne zmeniť tento individuálny správny akt. Aplikácia napadnutej právnej úpravy nespôsobuje takýto účinok. Napadnutá právna úprava ustanovuje mechanizmus, ktorý sa uplatní pri vydávaní individuálnych správnych aktov pro futuro. Analogicky je možné aplikovať uvedený záver aj na argument vzťahujúci sa na „priznanú valorizáciu“ z rokov 2010 a 2009.

Valorizácia bola integrálnou súčasťou mechanizmu, ktorý bol základom pre vydanie predchádzajúcich individuálnych správnych aktov. Skutočnosť, že nie je súčasťou nového mechanizmu, ktorý určuje spôsob stanovenia obsahu nových individuálnych správnych aktov, nepredstavuje rozpor s princípom právnej istoty, keďže priamo nezasahuje do obsahu individuálnych právnych aktov vydaných na základe predchádzajúcej právnej

úpravy a nezasahuje do nadobudnutých práv sudcov.

Samotná existencia novej právnej úpravy, ktorá mení systém určovania základného platu sudcov, nemôže byť považovaná za rozpornú s princípom právnej istoty. Ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že novú právnu úpravu nemožno považovať za rozpornú s princípom právnej istoty len z toho dôvodu, že ide o právnu úpravu odlišnú od predchádzajúcej, aj keď je „tvrdšia“ z hľadiska ustanovených podmienok. Iný prístup by vylúčil do budúcnosti akúkoľvek zmenu právnej úpravy dosiaľ upravených otázok.

Rozpor dvoch právnych noriem

Skupina poslancov vo svojom návrhu tvrdí, že napadnutá právna úprava je v priamom rozpore s § 84 zákona o sudcoch, podľa ktorého znížiť funkčný plat sudcu možno len na základe právoplatného rozhodnutia disciplinárneho súdu. Na § 84 uvedeného zákona poukázal aj generálny prokurátor.

Samozrejme, že ústavný súd nemôže v konaní o súlade považovať za referenčnú normu normu rovnakej právnej sily ako je norma posudzovaná a riešenie nesúladu právnych predpisov rovnakej právnej sily, v konkrétnom prípade zákonov nie je v pozitívnom práve upravené. Túto otázku musia riešiť orgány aplikácie práva.

Navrhovatelia takto ani (formálne, procesne) neuvažujú. Aj keď napätie medzi normami rovnakej právnej sily môže mať v extrémnych prípadoch aj ústavnoprávnu relevanciu, nemožno z ústavy vyvodit' požiadavku absolútnej bezrozpornosti právnych noriem rovnakej právnej sily (t. j. ústavnú neakceptovateľnosť situácií, v ktorých štandardne prichádza do úvahy aplikácia všeobecných pravidiel materiálnej derogácie – lex specialis/posterior derogat generali/priori), a vôbec nie ústavný zákaz nepriamej (materiálnej) novelizácie alebo derogácie upravenej v legislatívnych pravidlách

Účelom § 84 zákona č. 385/2000 Z. z. je chrániť funkčný plat sudcu pred manipuláciou zo strany súdnej správy, čo sa netýka predmetu vecí, a teda nejde ani o žiadnu nepriamu novelizáciu v negatívnom zmysle.

Princíp proporcionality

Generálny prokurátor vo svojom návrhu osobitne zdôrazňoval aj zásah do princípu proporcionality. Na podporu tohto tvrdenia uviedol viaceré argumenty, medzi ktorými prevažovali najmä ekonomicko-komparatívne dôvody: „peňažné prostriedky ušetrené z plátov sudcov sú vo vzťahu k príjmom a výdavkom štátneho rozpočtu Slovenskej republiky úplne zanedbateľné. Pritom, platová reštrikcia sudcov je ustanovená na časovo neobmedzené obdobie, teda nejde o platovú reštrikciu odôvodnenú výnimočnými okolnosťami, zložitou finančnou situáciou v štáte. Skutočnosť, že platová reštrikcia sudcov nebola nevyhnutná, potvrdzuje aj fakt, že zákonodarca neznižil platové pomery zamestnancov v oblasti štátnej správy.“ Generálny prokurátor taktiež uviedol, že „zniženie základne pre výpočet platu sudcov znamená zníženie jediného zdroja príjmov sudcov“, pričom „na rozdiel od sudcov peňažný príjem poslancov za výkon ich poslanskeho mandátu nemusí byť ich jediným pravidelným mesačným príjmom“. Podstatu zásahu do princípu proporcionality zhrnul generálny prokurátor slovami: „znižovanie doterajších platových pomerov sudcov vedie k ich príjmovej degradácii v porovnaní s ostatnými právnickými povolaniami a k znižovaniu ich spoločenského postavenia.“

Ústavný súd v otázke porušenia princípu proporcionality upozorňuje na skutočnosť, že v prípade posudzovanej legislatívy neboli splnené základné podmienky na aplikáciu tradičného testu proporcionality. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že test proporcionality sa uplatňuje v záujme posúdenia ústavnej akceptovateľnosti zásahov štátu do ústavou či platnou medzinárodnou zmluvou garantovaných základných práv a slobôd, resp. v prípade posúdenia kolízie týchto práv alebo slobôd, a patrí k štandardným metódam používaným v rozhodovacej činnosti ústavných súdov, čoho dôkazom je nielen opora vo vedecko-právnej doktríne.

Vychádzajúc zo základných faktov posudzovaného prípadu, musí ústavný súd skonštatovať, že v posudzovanej veci nejde o zásah do základných práv a slobôd garantovaných ústavou či platnou medzinárodnou zmluvou, keďže právo sudcov na hmotné zabezpečenie je v slovenskom právnom poriadku garantované na zákonnej úrovni (§ 4 ods. 2 zákona o sudcoch), nie na ústavnej, ako je to napríklad v Ústave Írska alebo v ústavnom dokumente USA.

Valorizácia v prípade výraznejšieho rastu priemerného platu zamestnanca
národného hospodárstva

Vo vzťahu k vypusteniu § 85 zákona o sudcoch [Úprava základného platu; (1) Ak sa v rozhodujúcom období zvýši priemerný plat zamestnanca národného hospodárstva Slovenskej republiky viac ako o 10 %, upraví sa sudcovi základný plat o príslušné percento. (2) Rozhodujúcim obdobím podľa odseku 1 je predchádzajúci kalendárny polrok.] ústavný súd uvádza, že z princípu nezávislosti súdov nemožno vyvodit' takéto právo na valorizovanie plátov. V náleze sp. zn. PL. ÚS 12/05 (platy sudcov III) ústavný súd uviedol: «*Navrhovatelia tvrdia, že prijatím ustanovenia § 29d ods. 2 zákona č. 668/2002 Z. z. bolo sudcom všeobecných súdov „odňaté právo na každoročné prispôsobenie platových pomerov meniacim sa podmienkam transformujúceho sa hospodárstva Slovenskej republiky“.* Ústavný súd konštatuje, že „*právo sudcov“ formulované takýmto spôsobom neexistuje.*» Ústavný súd nemá dôvod sa v predmetnej veci odklonit' od tohto právneho názoru, aj keď sa citovaný nález týkal len jedného roka.

Vzťah referenčných noriem čl. 144 a čl. 141 ústavy

Ústavný súd nevyhovet' časti návrhu, v ktorom navrhovatelia požadovali vyslovit' nesúlad označených ustanovení s čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy rieši inštitucionálne otázky výkonu súdnictva súdmi ako takými vrátane ich nezávislosti, a nie otázku sudcovskej nezávislosti jednotlivých sudcov, ktorá je riešená spolu s celkovým riešením postavenia sudcov v čl. 144 ústavy.

Aplikácia zúženia osobného rozsahu výroku formulou „vo vzťahu k sudcom“

Ústavný súd aplikoval vo výroku uznesenia o prijatí veci a o pozastavení účinnosti č. k. PL. ÚS 103/2011-16 zúženie osobne pôsobnosti formulou „vo vzťahu k sudcom“. Ústavný súd si uvedomuje, že podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť.

Na druhej strane pri absencii možnosti odložit' účinky publikovaného nálezu je podľa ústavného súdu bezpečnejšie z hľadiska právnej istoty zúžit' výrok, pretože okamihom uverejnenia nezúženého výroku by textuálne, gramaticky nastali iné účinky, než boli účinky predpokladané nálezom. Právna istota vyžaduje zvlášť pri tomto typu výroku legislatívnu aktivitu zákonodarcu, aby čím skôr po vyhlásení nálezu bola úprava jasná, nevzbudzujúca interpretačné problémy.

Súlad ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“ vo vzťahu k sudcom
ústavného súdu, § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 29g ods. 1 vo vzťahu
k sudcom ústavného súdu a ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z.
s referenčnými normami; rozhodovanie ústavného súdu o vlastných platoch

Ústavný súd musí v prvom rade vyriešiť otázku referenčného kritéria. Kritérium jeho nezávislosti, ktoré by malo byť referenčnou normou, možno vyčítať z čl. 124 a čl. 134 ods. 4 ústavy.

Tieto ustanovenia ako referenčné navrhovatelia neuviedli. Bez snahy neúmerne rozširovať rozsah čl. 1 ods. 1 ústavy (konkrétne princípu právneho štátu) ústavný súd je presvedčený, že aj tento obstoí ako referenčná norma, pretože nezávislosť ústavného súdu možno považovať za súčasť požiadaviek právneho štátu. Z tohto dôvodu je nutné pod pojmom sudca vo výroku nálezu vnímať aj sudcu ústavného súdu.

Ústavný súd taktiež vníma delikátnosť (chúlostivosť) situácie, keď je povolaný rozhodovať o platových náležitostiach svojich sudcov. Po starostlivom zvážení, berúc do úvahy svoj pomer k veci, rozhodol sa ústavný súd, že návrhu vyhovie.

Ústavný súd pri tomto rozhodovaní bral do úvahy skutočnosť, že napadnuté ustanovenie je z hľadiska jeho podstaty bezprostredne previazané s otázkou plátov všeobecných sudcov. Ako je zrejmé z odôvodnenia, pri rozhodovaní o platoch všeobecných sudcov ústavný súd nadviazal na svoju čitateľnú, ustálenú judikatúru, neutrálne princípy. Ústavné súdy ako hraničné orgány musia niekedy riešiť otázky, ktoré sa týkajú nich samých.

Pre súdne orgány všeobecne a pre ústavný súd osobitne možno formulovať zákaz denegationis iustitiae. Inak povedané, ak ústava poskytuje (ústavnému) súdu určitú kompetenciu, potom ústavný súd musí – ak sú inak splnené procesné podmienky – byť schopný takú kompetenciu uplatniť a o podanom návrhu, ktorý sa na túto kompetenciu odvoláva, rozhodnúť.

Súčasťou ústavy sú okrem iného aj ustanovenia o ústavnom súde, jeho sudcoch

a konaní pred ním, ktorých podrobnejšie vykonanie je zverené zákonu (čl. 140 ústavy). Ani tento zákon o ústavnom súde a normy vydané na jeho základe nie sú vylúčené z prieskumu ústavného súdu; ani tieto ustanovenia ústavy nie sú vylúčené z kompetencie ústavného súdu záväzne ich podľa čl. 128 ústavy vykladať.

To všetko spôsobuje, že ústavný súd je v týchto prípadoch už samou ústavou povolaný (a viazaný) na to, aby rozhodoval sám o sebe, a ústavný súd nemôže svoju právomoc odmietnuť ani v takomto prípade.

Ústava tak priamo predpokladá, že sudca ústavného súdu (ba dokonca všetci sudcovia) sa môže (môžu) pri svojom rozhodovaní dostať do situácie, v ktorej by sudca všeobecného súdu bol jednoznačne vylúčený, napriek tomu však nezabavuje ústavný súd kompetencie rozhodnúť.

Príklady poskytujú aj zahraničné skúsenosti – bavorský ústavný súd musel napríklad rozhodnúť o prípustnosti ľudovej iniciatívy (petície s návrhom zákona), ktorá predpokladala zbavenie funkcií aktuálnych sudcov ústavného súdu a ich nahradenie inými, volenými iným spôsobom.

Navrhovatelia ľudovej iniciatívy žiadali zároveň vylúčenie všetkých sudcov ústavného súdu. Túto žiadosť bavorský ústavný súd vo svojom uznesení z 31. januára 2000 odmietol ako neprípustnú a v dôvodoch odkázal (okrem procesných pravidiel, ktoré v našich súvislostiach nie sú podstatné) i na výnimočnosť svojho postavenia a výlučnosť svojej kompetencie v danej otázke.

Vychádzajúc teda zo svojho ústavnoprávneho postavenia a konštantného postoja k otázke platových náležitostí sudcov, rozhodol ústavný súd o nesúlade ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znižený podľa ods. 2“ vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 2 ods. 2 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu, § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom ústavného súdu a ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy, podobne ako pri sudcoch všeobecných súdov.

Ústavný súd rozhodol tak, že ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znižený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 120/1993 Z. z. o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Vo zvyšnej časti návrhu skupiny 35 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a generálneho prokurátora Slovenskej republiky nevyhovuje.

Odlišné stanovisko sudkyne Ludmily Gajdošíkovej

Plénum ústavného súdu rozhodovalo o dvoch návrhoch – o návrhu skupiny poslancov, ktorý bol bez explicitného vyjadrenia, že sa vzťahuje len na sudcov, t. j. aj na napadnutý § 2 ods. 1 a 2 a § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. (aj keď sa z obsahu návrhu dá dedukovať, že sa celý týka len sudcov), a o návrhu generálneho prokurátora, ktorý, aj pokiaľ ide o § 2 ods. 1 a 2 a § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z., sa explicitne týkal len sudcov (z napadnutých prechodných ustanovení, a to § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z., možno vyvodiť, že § 2 ods. 1 a 2 zákona č. 120/1993 Z. z. sa vzťahuje tak na sudcov všeobecných súdov, ako aj na sudcov ústavného súdu). Napriek uvedenému si myslím, že pokiaľ ide o § 2 ods. 1 a 2 a § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z., práve vzhľadom na to, že ústavný súd je opakovane označovaný za „negatívneho zákonodarcu“, asi by nemal svojím rozhodnutím takýmto spôsobom „upravovať“ normatívny text právneho predpisu, pretože jeho aplikácia vzhľadom na čl. 125 ods. 3 ústavy bude nanajvýš problematická. Navyše sa nazdávam, že kvantitatívny rozmer úpravy (zniženie) platov sudcov v rozsahu ustanovenom v zákone č. 510/2010 Z. z. by pri označení tohto riešenia ako ústavne nesúladného bolo potrebné podrobiť hlbšej analýze, než ako to urobil ústavný súd, vzhľadom na konštrukciu určenia platov sudcov zavedeným týmto návrhom.

Ústavný súd mohol podľa môjho názoru svoj aktivizmus v súlade s § 40 zákona o ústavnom súde skôr prejavíť vo vzťahu k novelám zákona č. 120/1993 Z. z., ktoré po prijatí zákona č. 500/2010 Z. z. opakovane „zmrazovali“ aj platy sudcov (zákon č. 532/2011 Z. z., zákon č. 392/2012 Z. z.), nakoniec aj na rok 2014, pretože 3. decembra 2013 bol schválený ďalší zákon o zmrazení platov ústavných činiteľov aj na rok 2014. Vzhľadom na zavedený mechanizmus určenia platov ústavných činiteľov, ktorý sa na základe zákona č. 500/2010 Z. z. neviaže už len na priemernú nominálnu mesačnú

mzdu zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok ako jeho zákonom ustanovený násobok, ale je závislý aj od koeficientu vypočítaného spôsobom ustanoveným zákonom ako podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na základe ktorého sa plat ústavného činiteľa znižuje, prípadne – ako to bolo u sudcov podľa § 29g zákona č. 120/1993 Z. z. – ešte zákonom upravuje. Takéto zmrazovanie platov aj vzhľadom na uvedené vybočuje z inak štandardnej úpravy platov ústavných činiteľov a považujem ho za nesystémové riešenie, ktoré je výsledkom skôr neželateľného politického populizmu ako systémovosti.

Aj preto som nemohla súhlasiť s ďalším aktivizmom väčšiny pléna ústavného súdu prejavujúcim sa v tom, že si už opakovane „prispôsobila“ návrh na rozhodnutie a vyslovila nesúlad napadnutých ustanovení zákona č. 120/1993 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy iba v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy. Nazdávam sa, že ústavnoprávne posúdenie návrhu, napokon tak, ako to žiadala aj skupina poslancov v petite na rozhodnutie, prekračuje limity čl. 144 ods. 1 ústavy.

Vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení v takomto zúženom rozsahu je jednak „skĺznutím“ ústavného súdu na úroveň riešenia parciálnych problémov, a to platových otázok sudcov, a jednak rezignáciou na test ústavnosti všeobecného riešenia platových otázok ústavných činiteľov vrátane sudcov ustanoveného v § 2 ods. 1 a 2 a aj v ďalších napadnutých ustanoveniach samostatne zákona č. 120/1993 Z. z. s čl. 1 ods. 1 ústavy.

Možno je to pokračovanie alebo dôsledok predchádzajúceho rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 12/05 o platových otázkach sudcov, keď si ústavný súd „upravil“ rozsah/predmet svojho rozhodovania vo veci samej inak, ako to bolo pri jeho prijatí, keď prijal návrh na ďalšie konanie ako posúdenie súladu napadnutých ustanovení v návrhu uvedených právnych predpisov, „... ktoré sú súčasťou zákonného mechanizmu nadobúdania účinnosti § 77 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov...“ s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a s čl. 144 ods. 1 Ústavy...“, a v merite veci rozhodoval o súlade napadnutých ustanovení v návrhu uvedených právnych predpisov „s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 141 ods. 1 a 2 a s čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky...“ a nakoniec rozhodol o ich nesúlade s čl. 1 ods. 1 ústavy len v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy, t. j. už tu rezignoval na posúdenie ústavnosti predloženého návrhu zo širších hľadísk zodpovedajúcich princípom zakotveným v čl. 1 ods. 1 ústavy, nielen s ohľadom na čl. 144 ods. 1 ústavy, na čo som poukázala vo svojom odlišnom stanovisku k nálezu prijatému v tejto veci.

Vzhľadom na uvedené som nemohla súhlasiť s rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu.

Odlišné stanovisko sudkyne Ivetty Macejkovej

S rozhodnutím väčšiny pléna ústavného súdu v náleze sp. zn. PL. ÚS 99/2011 z 11. decembra 2013, pokiaľ ide o jeho výrokovú časť, súhlasím. Pripájam však odlišné stanovisko k jeho odôvodneniu, pričom moje hlavné výhrady k odôvodneniu tohto rozhodnutia možno zhrnúť nasledovne:

1. Absencia súhrnného prehľadu znenia napadnutej právnej úpravy a referenčných článkov ústavy

Z formálneho hľadiska považujem za určitý nedostatok odôvodnenia nálezu to, že na rozdiel od štandardného členenia odôvodnení rozhodnutí ústavného súdu odôvodnenie predmetného nálezu sp. zn. PL. ÚS 99/2011 neuvádza relevantné ustanovenia dotknutých právnych predpisov na jednom mieste, teda neuvádza súhrnne znenie napadnutej právnej úpravy, ako ani znenie referenčných článkov ústavy.

Absencia tejto časti odôvodnenia nálezu je na úkor prehľadnosti odôvodnenia, keďže čitateľ nemá možnosť nájsť znenie napadnutej právnej úpravy prehľadne sústredené na jednom mieste, ale musí sa k tomuto zneniu prepracovať jeho abstrahovaním z rôznych častí odôvodnenia, resp. z podaní navrhovateľov.

Vzhľadom na už uvedené preto relevantné ustanovenia dotknutých právnych predpisov uvediem aspoň v rámci tohto odlišného stanoviska:

A. Referenčné články ústavy

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy,

v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy v Slovenskej republike vykonávajú súdnicstvo nezávislé a nestranné sudy.

Podľa č. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

B. Navrhovateľmi napadnuté ustanovenia

Relevantná časť ustanovenia § 2 ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z., ktoré navrhovatelia napádajú v časti slov „znížený podľa odseku 2“, znie:

«Poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „poslanec“) patrí plat vo výške trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za predchádzajúci kalendárny rok znížený podľa odseku 2, zaokrúhlený nahor na celé euro (ďalej len „plat poslanca“), začínajúc dňom, v ktorom zložil Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) predpísaný sľub.» (podčiarknutie doplnené)

Napadnuté ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z. znie:

„Zníženie podľa odseku 1 sa rovná

a) 0,15 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, 1a) je rovný alebo vyšší ako 0,07,

b) 0,1 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, je rovný alebo vyšší ako 0,05 a nižší ako 0,07,

c) 0,05 násobku trojnásobku priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, ak podiel schodku rozpočtu verejnej správy Slovenskej republiky a hrubého domáceho produktu Slovenskej republiky za kalendárny rok, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, zverejneného Európskou komisiou (Eurostatom) v apríli kalendárneho roka, na ktorý sa plat poslanca vypočítava, je rovný alebo vyšší ako 0,03 a nižší ako 0,05.“

Napadnuté ustanovenia § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z. znejú:

„(1) V roku 2011 zníženie podľa § 2 ods. 2 je 15%.

...

(4) V roku 2011 patrí mesačne sudcovi ústavného súdu plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca zvýšeného o 5%.

...

(8) V roku 2011 je priemerným platom sudcu plat poslanca zvýšený o 5%.

(9) V roku 2011 je základným platom sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a sudcu Špecializovaného trestného súdu 13) plat vo výške 1,3-násobku platu poslanca zvýšeného o 5%.“

Napadnutým ustanovením čl. II zákona č. 500/2010 Z. z. bolo bez náhrady vypustené ustanovenie § 85 zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov, ktoré znelo:

„(1) Ak sa v rozhodujúcom období zvýši priemerný plat zamestnanca národného hospodárstva Slovenskej republiky viac ako o 10%, upraví sa sudcovi základný plat o príslušné percento.

(2) Rozhodujúcim obdobím podľa odseku 1 je predchádzajúci kalendárny polrok.“

2. Otázka ústavnej konformity zmrazenia platov sudcov a zrušenia

mimoriadnej valorizácie platov sudcov

Pokiaľ ide otázku ústavnej konformity zmrazenia platov sudcov, resp. otázku ústavnej konformity zrušenia mimoriadnej valorizácie platov sudcov, nález sa nimi zaoberá postupne na niekoľkých miestach:

- V 78. a 79. bode odôvodnenia najprv približuje doterajšiu judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa tejto otázky.

- V 80. a 81. bode odôvodnenia cituje znenie právnej úpravy, na základe ktorej došlo k zmrazeniu platov sudcov vrátane sudcov ústavného súdu v roku 2013, a následne v 82. a 83. bode cituje znenie právnej úpravy, na základe ktorej došlo k zmrazeniu platov sudcov vrátane sudcov ústavného súdu v roku 2014 (len pre úplnosť je vhodné spresniť, že k zmrazeniu platov sudcov v roku 2014 došlo ustanovením čl. I zákona č. 462/2013 Z. z., ktorým bolo do zákona č. 120/1993 Z. z. doplnené nové ustanovenie § 29j zakotvujúce pre rok 2014 zmrazenie platov sudcov na úrovni roka 2012, pričom odôvodnenie nálezu nie celkom presne uvádza, že k zmrazeniu platov sudcov v roku 2014 došlo ustanovením § 29j zákona č. 462/2013 Z. z.).

- V 85. bode odôvodnenia sumarizuje doterajšiu judikatúru ústavného súdu týkajúcu sa zmrazovania platov nasledovne: „Z vývoja judikatúry možno odvodiť, že ústavný súd môže považovať za ústavne nesúladne intenzívne a arbitrárne zásahy do platov sudcov, čo môže znamenať nesúlad s čl. 144 ústavy. Možno tiež odvodiť, že celoročné zmrazenie platov v čase ekonomických problémov ústavný súd nesankcionoval nikdy ako nesúladne s ústavou. Takéto malo byť len opakované odkladanie zložky platu, tzv. 14. plat.“

- V 89. bode odôvodnenia uvádza: „Prevzatím koncepcie penalizácie za stav verejných financií do výpočtu platov sudcov bol však do ich hmotného zabezpečenia vnesený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti. Uvedené treba rozlišovať od zmrazenia platov súvisiacich so závažnými ekonomickými opatreniami v prípadoch kríz.“

- V 91. bode odôvodnenia uvádza: „Zmrazenie podľa § 29g ods. 8 a 9 zákona o 10 % tu ústavný súd nevníma izolovane ako jednorazové zmrazenie, ktoré ústavný súd doteraz považoval za ústavne akceptovateľné (bod 85), ale ako prípravu na aktiváciu vzorca podľa § 2 ods. 2, a preto aj túto úpravu považuje za ústavne nesúladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.“

- Napokon v 101. bode odôvodnenia týkajúcom sa zrušenia mimoriadnej valorizácie platov sudcov a nazvanom ako „Valorizácia v prípade výraznejšieho rastu priemerného platu zamestnanca národného hospodárstva“ nález uvádza: „Vo vzťahu k vypusteniu § 85 zákona o sudcoch [Úprava základného platu; (1) Ak sa v rozhodujúcom období zvýši priemerný plat zamestnanca národného hospodárstva Slovenskej republiky viac ako o 10 %, upraví sa sudcovi základný plat o príslušné percento. (2) Rozhodujúcim obdobím podľa odseku 1 je predchádzajúci kalendárny polrok.] ústavný súd uvádza, že z princípu nezávislosti súdov nemožno vyvodiť právo na valorizovaný plat. V náleze sp. zn. PL. ÚS 12/05 ústavný súd uviedol: «Navrhovatelia tvrdia, že prijatím ustanovenia § 29d ods. 2 zákona č. 668/2002 Z. z. bolo sudcom všeobecných súdov „odňaté právo na každoročné prispôsobenie platových pomerov meniacim sa podmienkam transformujúceho sa hospodárstva Slovenskej republiky“. Ústavný súd konštatuje, že „právo sudcov“ formulované takýmto spôsobom neexistuje. Ústavný súd nemá dôvod sa v predmetnej veci odkloniť od tohto právneho názoru, aj keď sa vo veci sp. zn. PL. ÚS 12/05 (platy sudcov III) týkal len jedného roka.»

Vychádzajúc z už uvedeného možno postoj nálezu (a nadväzne i môj odlišný názor) k otázke zmrazovania platov sudcov (vrátane sudcov ústavného súdu), resp. k otázke zrušenia mimoriadnej valorizácie platov sudcov, zhrnúť nasledovne:

2.1 Jednorazové celoročné mimoriadne zmrazenie platov sudcov

Vychádzajúc z doterajšej judikatúry ústavného súdu, nález naďalej považuje jednorazové celoročné zmrazenie platov sudcov v čase ekonomických problémov, resp. súvisiace so závažnými ekonomickými opatreniami v prípadoch kríz, za ústavne konformné.

S už uvedeným sa nestotožňujem. Podľa môjho názoru väčšina pléna mala prekonať doterajšiu judikatúru ústavného súdu a vysloviť, že ani jednorazové celoročné zmrazenie platov sudcov nemožno považovať za ústavne konformné. Totiž v situácii, ak došlo hoci aj „len“ k jednorazovému celoročnému zmrazeniu platov sudcov, pričom v danom roku (počas ktorého boli platy sudcov zmrazené) sa inflácia v Slovenskej republike neudržala na nulovej úrovni (čo je železným pravidlom), a teda ceny tovarov a

služieb v priebehu daného roka stúpali, došlo v priebehu daného roka k faktickému zhoršeniu hmotného zabezpečenia sudcov, keďže za tú istú sumu svojho „zmrazeného“ platu si mohli zabezpečiť menej tovarov a služieb.

Teda v dôsledku hoci aj „len“ jednoročného zmrazenia plátov sudcov dochádza k faktickému zhoršeniu hmotného zabezpečenia sudcov a k čiastočnému odňatiu už predtým dosiahnutej úrovne ich materiálneho zabezpečenia, čo podľa môjho názoru predstavuje vážny zásah do individuálnej sudcovskej nezávislosti jednotlivých sudcov garantovanej čl. 144 ods. 1 ústavy.

2.2 Opakované zmrazenie plátov sudcov

Nález v bodoch 80 až 83 odôvodnenia (citovaním znenia relevantných ustanovení) registruje, že v Slovenskej republike boli platy sudcov zmrazené v roku 2013 a sú opakovane zmrazené aj v roku 2014 (v oboch prípadoch na úrovni roka 2012).

Nález však ostáva len pri citácii predmetných „zmrazovacích“ ustanovení, žiadnym spôsobom ich neanalyzuje ani nehodnotí, nezaujímajúc žiadny postoj k skutočnosti, že v dôsledku nálezom citovanej právnej úpravy budú mať sudcovia už tri roky za sebou (2012, 2013, 2014) rovnaké (nevalorizované) platy. Otázny je tak zmysel začlenenia citácie znenia tejto právnej úpravy do textu odôvodnenia nálezu, ak nález existenciu tejto právnej úpravy nijakým spôsobom v odôvodnení ďalej nereflektuje.

Podľa môjho názoru, ak väčšina pléna aj nechcela prekonať doterajšiu judikatúru ústavného súdu aprobujúcu jednorazové jednoročné mimoriadne zmrazenie plátov sudcov, mala sa (vzhľadom na vedomosť o reálnej existencii už nielen jednorazového, ale už opakovaného zmrazenia plátov sudcov) v odôvodnení nálezu jednoznačne komplexne vyjadriť k otázke ústavnej konformity zmrazovania plátov sudcov, mala teda jednoznačne zaujať postoj aj k otázke ústavnej konformity opakovaného zmrazenia plátov sudcov, a teda mala, vychádzajúc z doterajšej judikatúry ústavného súdu aprobujúcej výhradne len jednorazové jednoročné mimoriadne zmrazenie plátov sudcov, jasne konštatovať, že opakované zmrazenie plátov sudcov nie je ústavne konformné, obdobne ako nie je ústavne konformné ani opakované odkladanie zložky platu, tzv. 14. plat, čo už ústavný súd v minulosti konštatoval (na čo aj samotný nález správne poukázal v poslednej vete 85. bodu odôvodnenia).

Inak povedané, hoci záver o ústavnej nekonformite opakovaného zmrazenia plátov sudcov možno výkladom vyvodit' aj z doterajšej judikatúry ústavného súdu, bolo podľa môjho názoru (vzhľadom na reálnu existenciu opakovaného zmrazenia plátov sudcov) vhodnejšie, aby sa väčšina pléna k tejto otázke v odôvodnení nálezu aj jednoznačne výslovne vyjadrila a nečakala s týmto konštatovaním až do času, keď bude v budúcnosti ústavná konformita opakovaného zmrazenia plátov sudcov spochybnená návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov.

Navyše, v rámci rozhodovania o ústavnej konformite navrhovateľmi napadnutej právnej úpravy mala podľa môjho názoru väčšina pléna zväziť i tú možnosť, že – vychádzajúc z ustanovenia § 40 zákona o ústavnom súde zakotvujúceho, že „Ak ústavný súd pri rozhodovaní podľa čl. 125 ústavy zistí nesúlad preskúmaného právneho predpisu nižšej právnej sily s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, a pritom zistí nesúlad aj ďalších právnych predpisov s predpismi vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vydá nález o zistenom nesúlade aj týchto ďalších právnych predpisov.“ – vysloví popri nesúlade navrhovateľmi napadnutej právnej úpravy aj nesúlad právnej úpravy zakotvujúcej zmrazenie plátov sudcov na rok 2014, resp. i nesúlad zmrazenia plátov sudcov na rok 2013.

Totíž, ak by si väčšina pléna osvojila môj názor o neprípustnosti akéhokoľvek zmrazenia plátov sudcov – nemusel by ústavný súd čakať, kým mu bude podaný návrh na vyslovenie nesúladu zákonov, ktorými došlo k zmrazeniu plátov sudcov na roky 2013 a 2014, ale mohol by využiť možnosť, ktorú mu ponúka ustanovenie § 40 zákona o ústavnom súde, teda mohol by využiť možnosť rozhodnúť o nesúlade aj ďalších príbuzných právnych predpisov týkajúcich sa zmrazenia plátov sudcov, a to hoci neboli navrhovateľmi napadnuté, a teda by mohol zároveň vysloviť aj nesúlad zákonov, ktorými boli platy sudcov zmrazené v rokoch 2013 a 2014.

Ak si však aj väčšina pléna neosvojila môj názor o neprípustnosti akéhokoľvek zmrazenia plátov sudcov, ale „len“ zotrvala na názore vyplývajúcom z doterajšej judikatúry ústavného súdu – prípustnosť zmrazenia plátov sudcov, len ak ide o jednorazové dočasné zmrazenie, ktoré je vyvolané nepriaznivou ekonomickou situáciou štátu – mohla, opierajúc sa o ustanovenie § 40 zákona o ústavnom súde, pristúpiť aspoň

k vysloveniu ústavnej nekonformity zákona č. 462/2013 Z. z., ktorým došlo k zmrazeniu platov sudcov v roku 2014, keďže v prípade zmrazenia platov sudcov v roku 2014 na úrovni roka 2012 ide už o opakované zmrazenie platov (platy už boli zmrazené v roku 2013 na úrovni roka 2012) a navyše už zákonodarca toto zmrazenie platov sudcov v roku 2014 ani nemôže ospravedlniť ekonomickými problémami štátu, keďže vo vzťahu k štátnym zamestnancom bola schválená Kolektívna zmluva vyššieho stupňa v štátnej službe na rok 2014, na základe ktorej boli valorizované platy všetkým štátnym zamestnancom spadajúcim pod túto kolektívnu zmluvu, a taktiež bola schválená aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre zamestnávateľov, ktorí pri odmeňovaní postupujú podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, na základe ktorej boli valorizované platy zamestnancom vykonávajúcim prácu vo verejnom záujme, z čoho jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že ekonomická situácia štátu sa oproti predchádzajúcim rokom zlepšila, a teda malo byť umožnené, aby popri ostatných zamestnancoch platených štátom z tejto zlepšenej ekonomickej situácie profitovali aj sudcovia.

2.3 Konceptia penalizácie za stav verejných financií a výpočet platov sudcov

Vzhľadom na to, že, ako už bolo uvedené, väčšina pléna, vychádzajúc z doterajšej judikatúry ústavného súdu, považuje za prípustné zmrazenie platov sudcov, len ak ide o jednorazové dočasné mimoriadne zmrazenie, ktoré je vyvolané nepriaznivou ekonomickou situáciou štátu, nepovažoval ústavný súd navrhovateľmi napadnuté ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znižený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 a § 29g ods. 1 vo vzťahu k sudcom a § 29g ods. 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. za súladné s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy.

Totíž ako správne vyplýva z odôvodnenia nálezu (86. až 91. bod) navrhovateľmi napadnutý mechanizmus výpočtu platov, ktorý zákonodarca zvolil, nespočíva v „obyčajnom“ jednorazovom zmrazení platov sudcov na úrovni predchádzajúceho roka z dôvodu závažných ekonomických opatrení v prípadoch kríz, ale spočíva v zavedení takého mechanizmu výpočtu platov sudcov, ktorého podstata spočíva vo faktickom penalizovaní sudcov za stav verejných financií – čím horší stav verejných financií, tým negatívnejší dopad na výšku platu sudcov.

A teda práve to, že zákonodarca sa „neuspokojil“ s dočasným jednorazovým zmrazením platov sudcov na úrovni predchádzajúceho roka z dôvodu závažných ekonomických opatrení v prípadoch kríz, ale zaviedol mechanizmus fakticky penalizujúci sudcov za stav verejných financií, aj keď sudcovia na rozdiel od politických predstaviteľov štátu nenesú politickú zodpovednosť, čím zákonodarca vniesol do hmotného zabezpečenia sudcov komponent arbitrárnosti, bolo dôvodom, kvôli ktorému ústavný súd považoval za ústavne nekonformný navrhovateľmi napadnutý samotný penalizujúci mechanizmus výpočtu platov sudcov (§ 2 ods. 1 v časti „znižený podľa ods. 2“, § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z.), ako aj súvisiace ustanovenia (§ 29g ods. 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z.) predstavujúce „prípravu na aktiváciu vzorca podľa § 2 ods. 2“. Vo vzťahu k ústavným sudcom z rovnakého dôvodu ústavný súd považoval za ústavne nekonformné aj ustanovenie § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z., aj keď upravený návrh nálezu to v 112. bode odôvodnenia osobitne nerieši, ale vo vzťahu k dôvodom ústavnej nekonformity ustanovenia § 29g ods. 4 zákona č. 120/1993 Z. z. len odkazuje na dôvody týkajúce sa sudcov.

2.4 Zrušenie mimoriadnej valorizácie platov sudcov

Popri už uvedených otázkach sa v predmetnom konaní ústavný súd zaoberal aj otázkou, či je ústavne konformné ustanovenie čl. II zákona č. 500/2010 Z. z., ktorým bolo zo zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príslušných bez náhrady vypustené ustanovenie § 85, ktoré zakotvovalo mimoriadnu valorizáciu platov sudcov v prípade, ak priemerný plat zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky presiahne 10 %.

Stotožňujem sa síce s názorom väčšiny pléna, že vypustenie tohto ustanovenia je ústavne konformné, mám však výhrady k odôvodneniu tejto ústavnej konformity.

Nález chybne vôbec nerozlišuje medzi „standardnou, bežnou“ valorizáciou platov sudcov a „mimoriadnou“ valorizáciou – valorizáciou v zmysle ustanovenia § 85 zákona č. 385/2000 Z. z.

Štandardne a prioritne sa totiž valorizácia platov sudcov zabezpečuje tým, že tieto platy sú prostredníctvom inštitútu platu poslanca podľa § 2 zákona č. 120/1993 Z. z. naviazané na priemernú nominálnu mesačnú mzdu zamestnanca v hospodárstve Slovenskej

republiky. A teda zrušenie ustanovenia § 85 zákona č. 385/2000 Z. z. nepovažujem za ústavne nekonformné, keďže neznemožní akékoľvek valorizovanie platov sudcov, ale len valorizovanie mimoriadne. Podľa môjho názoru malo odôvodnenie nálezu reflektovať tieto rozdiely medzi „štandardnou“ a „mimoriadnou“ valorizáciou.

V nadväznosti na už uvedené za problematické považujem tiež to, že odôvodnenie nálezu bez bližšej konkretizácie uvádza, že „z princípu nezávislosti súdov nemožno vyvodit' právo na valorizovaný plat“, pričom sa odvoláva na nález sp. zn. PL. ÚS 12/05. Ako však už bolo uvedené, z doterajšej judikatúry ústavného súdu nemožno v žiadnom prípade vyvodit' záver, že sudcovia nemajú právo na absolútne žiadnu valorizáciu svojich platov. Predchádzajúca aprobácia zmrazenia platov sudcov judikatúrou ústavného súdu sa totiž týkala len zmrazenia, ktoré bolo dočasné (jednorazové, jednoročné) + toto jednorazové (dočasné) zmrazenie nebolo svojvoľné, ale dochádzalo k nemu v súvislosti s ekonomickými opatreniami v prípadoch kríz. To napokon priznáva aj nález, keď v 85. bode odôvodnenia sumarizuje, že „Z vývoja judikatúry možno odvodiť, že ústavný súd môže považovať za ústavne nesúladné intenzívne a arbitrárne zásahy do platov sudcov, čo môže znamenať nesúlad s čl. 144 ústavy. Možno tiež odvodiť, že celoročné zmrazenie platov v čase ekonomických problémov ústavný súd nesankcionoval nikdy ako nesúladné s ústavou. Takéto malo byť len opakované odkladanie zložky platu, tzv. 14. plat.“

Vychádzajúc z už uvedeného je preto odôvodneniu nálezu potrebné vytknúť, že vo vzťahu k zrušeniu ustanovenia § 85 zákona č. 385/2000 Z. z. nie je presné, že, vychádzajúc z doterajšej judikatúry ústavného súdu, jasne neuvádza, že zrušenie možnosti valorizácie platov sudcov v prípade, ak priemerný plat zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky presiahne 10 %, považuje ústavný súd za ústavne konformné z dôvodu, že ide „len“ o valorizáciu mimoriadnu, a teda čl. II zákona č. 500/2010 Z. z. považuje za ústavne konformný preto, že zrušenie ustanovenia § 85 zákona č. 385/2000 Z. z. neznemožní akékoľvek valorizovanie platov sudcov, ale len valorizovanie mimoriadne.

3. Absencia odôvodnenia ústavnej nekonformity ustanovenia § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. v znení zákona č. 500/2010 Z. z.

Stotožňujem sa s výrokom nálezu, že ústavne nekonformným je aj napadnuté ustanovenie § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z., ktoré zakotvuje: „V roku 2011 zníženie podľa § 2 ods. 2 je 15 %.“

Nález v časti nazvanej „Mechanizmus výpočtu platov sudcov a platov ústavných sudcov“ (86. až 91. bod odôvodnenia) však výslovne rieši len otázku ústavnej nekonformity ustanovenia § 2 ods. 2 a ustanovenia § 29g ods. 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z., no osobitne sa vôbec nevenuje dôvodom ústavnej nekonformity ustanovenia § 29g ods. 1, resp. ustanovenia § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. vôbec nespomína.

Následne v časti odôvodnenia riešiacej ústavnú konformitu napadnutej právnej úpravy špeciálne vo vzťahu k ústavným sudcom (104. až 113. bod odôvodnenia) nález len uvádza (112. bod odôvodnenia), že ustanovenie § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. je vo vzťahu k ústavným sudcom ústavne nekonformné z rovnakých dôvodov, z akých je ústavne nekonformné vo vzťahu k sudcom. Teda ani v časti týkajúcej sa ústavných sudcov sa konkrétne neuvádza dôvod ústavnej nekonformity § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z., ale sa len odkazuje na odôvodnenie týkajúce sa sudcov, čo by bolo absolútne v poriadku, ak by v časti týkajúcej sa sudcov takéto odôvodnenie existovalo, avšak ako už bolo uvedené, v časti odôvodnenia nálezu týkajúcej sa sudcov nie je ústavná nekonformita ustanovenia § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. vôbec odôvodnená.

Väčšina pléna ústavného súdu tak podľa môjho názoru pochybila, ak sa v rámci odôvodnenia nálezu vo vzťahu k ustanoveniu § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. nevyjadřila minimálne v tom zmysle, že zároveň vyslovuje aj nesúlad ustanovenia § 29g ods. 1 s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy, keďže ustanovenie § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. vecne úzko súvisí s ústavne nekonformným ustanovením § 2 ods. 2 zákona č. 120/1993 Z. z., resp. preto, že obdobne ako ustanovenia § 29g ods. 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. aj ustanovenie § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. predstavuje „prípravu na aktiváciu vzorca podľa ustanovenia § 2 ods. 2“ (porovnaj 91. bod odôvodnenia nálezu).

4. V súvislosti s čl. 144 ods. 1 ústavy chybné argumentovanie nie individuálnou, ale inštitucionálnou zárukou nezávislosti

Nález v 91. bode odôvodnenia o. i. uvádza: „Inštitucionálna záruka nezávislosti súdov však vyžaduje od legislatívy nevolatilnú, nekolísavú, teda stabilnú a v zásade rovnomernú a čitateľne administrovateľnú zákonnú úpravu základného platu sudcu. Uvedená právna úprava (vzorec podľa § 2 ods. 2 a napadnuté prechodné ustanovenia) nevyhovuje týmto požiadavkám, a preto ju nemožno považovať za súladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.“

Z uvedeného vyplýva, že odôvodnenie nálezu v súvislosti s čl. 144 ods. 1 ústavy chybné odkazuje na inštitucionálnu záruku nezávislosti súdov, pričom i z predchádzajúcich častí odôvodnenia nálezu je zrejmé, že nesúlad napadnutých ustanovení nespočíva v konflikte napadnutej právnej úpravy s inštitucionálnou zárukou nezávislosti súdov zakotvenou v čl. 141 ústavy (čo napokon odôvodnenie nálezu konštatuje aj vo svojom 102. bode), ale spočíva v konflikte napadnutej právnej úpravy so zárukou individuálnej sudcovskej nezávislosti jednotlivých sudcov zakotvenej v čl. 144 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené sa preto odôvodnenie nálezu v tejto časti malo niesť v nasledovnom zmysle:

Záruka individuálnej sudcovskej nezávislosti sudcu pri výkone svojej funkcie a rozhodovaní vyžaduje od legislatívy nevolatilnú, nekolísavú, teda stabilnú a v zásade rovnomernú a čitateľne administrovateľnú úpravu základného platu sudcu. Uvedená právna úprava (vzorec podľa § 2 ods. 2 a napadnuté prechodné ustanovenia) nevyhovuje týmto požiadavkám, a preto ju nemožno považovať za súladnú s čl. 144 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy.

5. Zúžené chápanie zákazu svojvôle

Nález sa otázkou nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 2 ods. 2 ústavy, ktorý zakotvuje zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, zaoberá len veľmi stručne v 92. bode odôvodnenia, pričom dospieva k záveru, že nesúladnosť napadnutej právnej úpravy s čl. 2 ods. 2 ústavy by nastala len úplným vybočením z právomoci národnej rady, keďže však tá prijala zákon riadne, znamená to, že ho neprijala svojvoľne, aj keď tento zákon obsahuje arbitrárny komponent (ústavne nekonformný mechanizmus výpočtu plátov sudcov).

S týmto záverom nesúhlasím, keďže ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre, vychádzajúc z koncepcie materiálneho právneho štátu, správne konštatoval, že o porušenie zákazu svojvôle zo strany zákonodarcu pôjde aj vtedy, ak postup zákonodarcu nebol žiadnym ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnený (PL. ÚS 12/05). Princíp zákazu svojvôle v činnosti štátneho orgánu aplikovaný na činnosť zákonodarného zboru okrem iného znamená požiadavku, aby sa právna úprava opierala o rozumný dôvod verejného záujmu a aby ju zákonodarca prijal bez toho, že úprava vykazuje znaky svojvôle.

Už uvedené možno teda zhrnúť tak, že nález pri chápaní zákazu svojvôle v podstate chybné vychádza z formálneho chápania právneho štátu, keďže sa sústreďuje len na formálnu stránku, či bol právny predpis prijatý v rámci právomoci národnej rady, a neprikladá vôbec váhu materiálnej stránke, teda tomu, či sa právna úprava opiera o rozumný dôvod, či je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnená.

V 89. bode sa v odôvodnení nálezu správne konštatuje, že napadnutou právnou úpravou bol do hmotného zabezpečenia sudcov vnesený komponent arbitrárnosti. Vychádzajúc z koncepcie materiálneho právneho štátu by podľa môjho názoru dôsledkom tohto konštatovania malo byť konštatovanie nesúladu napadnutej právnej úpravy, ktorej obsah je arbitrárny, aj s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Inak povedané, ak väčšina pléna v odôvodnení svojho rozhodnutia na jednom mieste konštatuje, že „Prevzatím koncepcie penalizácie za stav verejných financií do výpočtu plátov sudcov bol do ich hmotného zabezpečenia vnesený komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti.“, tak podľa môjho názoru by dôsledkom uvedeného mal byť výrok ústavného súdu o nesúlade napadnutej právnej úpravy s čl. 2 ods. 2 ústavy.

V budúcnosti by totiž mohlo byť nebezpečné, ak by ústavný súd svojím rozhodnutím aproboval postup zákonodarného orgánu, ktorý vykazuje čo i len prvky arbitrárnosti, resp. svojvoľnosti, keďže ústavný súd by tým mohol zákonodarný orgán do budúcnosti „posmeliť“ v tom, aby sa presadzovania prvkov arbitrárnosti (resp. svojvoľnosti) do právnej úpravy dopúšťal aj v súvislosti s prijímaním ďalších právnych úprav. V skutočnom materiálnom právnom štáte by však nemala mať svoje miesto ani čiastočná arbitrárnosť, resp. svojvoľnosť konania zákonodarného orgánu.

6. Absencia posúdenia konfliktu napadnutej právnej úpravy s požiadavkou ochrany tzv. legitímnych očakávaní predstavujúcej súčasť princípu právnej istoty

Otázkou konfliktu napadnutej právnej úpravy s princípom právnej istoty sa nálež zaoberať v 93. a 94. bode odôvodnenia. Toto posúdenie však nepovažujem za úplné, keďže väčšina pléna v rámci posúdenia súladu napadnutej právnej úpravy s princípom právnej istoty osobitne nepristúpila aj k posúdeniu konfliktu napadnutej právnej úpravy s požiadavkou ochrany tzv. legitímnych očakávaní.

V nadväznosti na materiálne chápanie právneho štátu, ktoré ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne presadzuje, a tiež jeho predchádzajúcu judikatúru bolo teda potrebné detailnejšie posúdiť, či napadnuté ustanovenia zákona č. 120/1993 Z. z. predstavujú zásah do princípu právnej istoty. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdôraznil, že súčasťou, užšou kategóriou princípu právnej istoty je aj ochrana tzv. legitímnych očakávaní (legitimate expectation, der Vertrauensschutz). Štát, aj keď nekoná retroaktívne alebo nezasiahne do nadobudnutých práv, môže vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou, resp. neočakávanou zmenou pravidiel, na ktoré sa adresáti právnych noriem spoliehali, porušiť princíp právneho štátu. Ochrana legitímnych očakávaní spolu s ochranou legálne nadobudnutých práv, trvácnosťou a stabilitou právnych noriem a zákazom svojvôle v činnosti orgánov verejnej moci tvoria základný rámec princípu právnej istoty (mutatis mutandis PL. ÚS 12/05).

Väčšina pléna mala v odôvodnení nálezu kvantifikovať reálny dopad novej právnej úpravy na materiálne zabezpečenie sudcov. Skutočný dopad do príjmovej situácie sudcov teda bolo potrebné posudzovať na základe priemerných plátov v rokoch 2009 až 2011. V roku 2009 bol priemerný plat sudcu 2 169 € a v roku 2010 bol na úrovni 2 234 €. Ak by nebol prijatý nový mechanizmus určovania platu, priemerným platom sudcu v roku 2011 mala byť suma 2 307 €. Ak by sa aplikovali ustanovenia, ktorým ústavný súd pozastavil účinnosť, priemerný plat sudcu na rok 2011 by bol na úrovni 2 059 €. Táto suma predstavuje reálny pokles platu o 7,81 % oproti roku 2010. Stav, v ktorom je v dôsledku zákonodarcovho zásahu zhoršené materiálne zabezpečenie sudcov, považujem za zásah do legitímnych očakávaní sudcov. Obdobne skonštatoval aj Ústavný súd Českej republiky v bode 56 nálezu Pl. ÚS 13/08: „krok zákonodárce, jímž (by) došlo nikoliv k pozastavení tempa růstu platu soudců, nýbrž k byt' i jen částečnému odnětí již dosažené úrovně jejich materiálního zabezpečení, stěží by mohl Ústavní soud z hlediska principů demokratického právního štátu aprobovat.“

Očakávanie sudcu, že úroveň jeho platu nebude znížená, možno považovať za legitímne a bezpochyby spadá do rámca prijateľnosti. Taktiež sem patrí tzv. „krajné očakávanie“, ktoré spočíva v predpoklade, že výška platu bude v najhoršom (krajnom) prípade aspoň zachovaná.

Vzhľadom na uvedené bolo potrebné v odôvodnení nálezu konštatovať, že § 2 ods. 1 v časti slov „znížený podľa ods. 2“ zákona č. 120/1993 Z. z. a § 2 ods. 2 v spojení s § 29g ods. 1, 4, 8 a 9 zákona č. 120/1993 Z. z. je v rozpore s ochranou legitímnych očakávaní sudcov vo vzťahu k ich materiálnemu zabezpečeniu a konzekventne je aj v rozpore s princípom právnej istoty.

7. Nesprávne uvedenie referenčnej normy v odôvodnení nálezu

V 102. bode odôvodnenie nálezu uvádza, že „navrhovatelia požadovali vysloviť nesúlad označených ustanovení s čl. 141 ods. 1 a 2 ústavy“. Toto konštatovanie však nie je správne, keďže, ako vyplýva z podaní navrhovateľov, títo požadovali vysloviť nesúlad len s čl. 141 ods. 1 ústavy, avšak nie aj s čl. 141 ods. 2 ústavy.

8. Nezhoda odôvodnenia nálezu s výrokom (bod 1) nálezu

Ako vyplýva z odôvodnenia nálezu (112. a 115. bod), väčšina pléna správne konštatovala nesúlad ustanovenia § 2 ods. 1 v časti „znížený podľa ods. 2“, ustanovenia § 2 ods. 2 a ustanovenia § 29g ods. 1 zákona č. 120/1993 Z. z. nielen vo vzťahu k sudcom, ale aj vo vzťahu k sudcom ústavného súdu.

Výrok nálezu to však vôbec nereflektuje, keďže uvádza, že uvedené ustanovenia sú ústavne nesúladné len vo vzťahu k sudcom, no sudcov ústavného súdu vôbec neuvádza, a to vychádzajúc pravdepodobne z poslednej vety 104. bodu odôvodnenia nálezu, v zmysle ktorej „je nutné pod pojmom sudca vo výroku nálezu vnímať aj sudcu ústavného súdu“.

Takýto postup väčšiny pléna podľa môjho názoru nie je možné považovať za dostatočný a nálezitý, totiž v záujme právnej istoty, ako i jasnosti a zrozumiteľnosti výroku predmetného nálezu, a v neposlednom rade taktiež i z dôvodu, že v Zbierke

zákonov Slovenskej republiky je publikovaný len výrok nálezu bez odôvodnenia, by podľa môjho názoru bolo vhodnejšie, aby nielen jedna z mnohých viet odôvodnenia nálezu, ale aj samotný výrok nálezu výslovne uvádzal, že napadnuté ustanovenia nie sú ústavné konformné nielen vo vzťahu k sudcom, ale aj vo vzťahu k sudcom ústavného súdu.

Odlišné stanovisko
sudcu Lubomíra Dobríka

Súhlasím s výrokom nálezu v plnom rozsahu, k čomu som sa vyjadril aj v hlasovaní.

Odlišné stanovisko len prehľbuje text odôvodnenia uvedený v bodoch 39 a 41 rozhodnutia. Časť politickej scény nevyberaným spôsobom útočí na sudcovskú nezávislosť.

Je potrebné zdôrazniť, že princíp sudcovskej nezávislosti, ktorého súčasťou je aj materiálne zabezpečenie sudcov, je princípom, ktorý zabezpečuje trojdelenie moci, a tým celý demokratický poriadok, tak ako sa historicky vyprofiloval a overil.

K otázke vzájomných brzd a kontrol a princípov sa vyjadril Alexander Hamilton v liste občanom štátu New York z 21. novembra 1787 (uverejnený ako list č. 9, A. Hamilton, J. Madison, J. Jay: Listy federalistov. Kaligram 2002. s. 111).

Ku kontrole moci navzájom bližšie pozri list Jamesa Madisona (tamže s. 386) a k otázke platov sudcov (tamže s. 391). Ide teda o historicky overené a medzinárodne uznávané princípy, ktoré nie sú výmyslom skupiny sudcov, tak ako to je verejnosti predkladané.

Na druhej strane to vyžaduje aj statočnosť sudcov a ich snahu riadne si plniť svoje povinnosti, aby verejnosť za svoje prostriedky dostala náležité zhodnotenie vo forme spravodlivého a riadneho výkonu súdnej moci.

O otázke sudcovskej nezávislosti sa otcovia federalisti zmienili tak, že uviedli, že táto je na rozdiel od moci výkonnej a zákonodarnej najslabšia, pretože nevládne „mešcom ani zbraňou“, čo je potrebné náležite vyvážiť jej nezávislosťou.

O tom, že politici zavádzajú verejnosť, keď tvrdia, že sudcovia sa nechcú podieľať na riešení ekonomickej situácie spoločnosti, svedčí aj skutočnosť uvedená v bode 39 odôvodnenia, podľa ktorej silovým zložkám výkonnej moci neboli platy a iné výhody zmrazené, i keď sú v mnohonásobnom nepomere k platom sudcov, najmä z dôvodu ich počtu.

K tejto problematike chcem uviesť, že v právnom poriadku Slovenskej republiky sa nachádza zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody; podľa ustanovenia § 1 tohto zákona v rokoch 1948 až 1989 komunistický režim porušoval ľudské práva a svoje vlastné zákony.

Podľa § 2 citovaného zákona právne akty prijaté v tejto dobe sa zrušujú len vtedy, ak tak ustanovujú osobitné zákony.

Chcem zdôrazniť, že zložkám, ktoré sa podieľali na boji s tzv. vnútorným nepriateľom, dodnes sú vyplácané finančné náležitosti bez toho, aby od nich niekedy z hľadiska finančnej spolupatričnosti, ale aj z hľadiska morálneho žiadali politici, aby boli tieto nemorálne nadobudnuté príjmy utlmené (zmrazené) alebo odňaté.

Odlišné stanovisko
sudcu Ladislava Orosza

Nález z 11. decembra 2013, resp. jeho výroky som hlasovaním podporil. Aj keď nemám zásadnejšie výhrady ani k jeho odôvodneniu, považoval som za žiaduce priložiť k nemu svoje odlišné stanovisko, a to z týchto dôvodov:

1. Predmetný nález sa vecne dotýka platov sudcov všeobecných súdov, ako aj sudcov ústavného súdu (k tomu pozri aj body 104 až 112 odôvodnenia tohto nálezu). Ide o mimoriadne citlivú problematiku, a to aj (a možno hlavne) preto, že v aktuálnom období výrazne poklesla spoločenská dôvera k súdnej moci, bez ktorej si možno len ťažko predstaviť štandardné fungovanie verejnej moci v podmienkach moderného, demokratického a právneho štátu.

2. Za situácie, keď sú sudy a sudcovia vystavení sústredenej (žiaľ, nie zriedka aj opodstatnenej) kritike odbornej i laickej verejnosti, je mimoriadne žiaduce aj v záujme zachovania nevyhnutného rešpektu širokej verejnosti k súdnej moci, aby rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa bezprostredne platov sudcov boli čo najviac presvedčivé a zrozumiteľné, k čomu sa pokúsim prispieť týmto odlišným stanoviskom.

3. Považujem za vhodné doplniť odôvodnenie predmetného nálezu o ďalšiu argumentáciu, ktorá zároveň zvýrazňuje kľúčové dôvody, na základe ktorých som hlasoval za nález z 11. decembra 2013 v podobe predloženej sudcom spravodajcom. Vychádzajúc z uvedených cieľov, sa pokúsim v mojom odlišnom stanovisku

- a) prispieť k sprehľadneniu kľúčových právnych názorov (judikatúry) ústavného súdu aplikovateľných na problematiku platov (platových pomerov) sudcov,
- b) zrozumiteľne formulovať podmienky, za ktorých možno podľa môjho názoru považovať reštrikčný zásah zákonodarcu do platových pomerov sudcov z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný,
- c) doplniť ústavné výhrady k právnej úprave napadnutej návrhom skupiny poslancov a generálneho prokurátora.

I. Vývoj judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky k problematike platov sudcov

Vývoj judikatúry ústavného súdu nevyhnutne zahŕňa aj prelamanie skôr vyslovených (vlastných) právnych názorov. Ide o prirodzený jav, ktorý sa v rozhodovacej činnosti súdnych orgánov nevyhnutne musí skôr či neskôr objaviť.

Stabilizovaná judikatúra ústavného súdu predstavuje (mala by) v podmienkach demokratického a právneho štátu, v ktorom sa uplatňuje špecializovaný a koncentrovaný model ochrany ústavnosti, fundamentálny základ právnej istoty pre všetkých adresátov práva. Preto je nevyhnutné, aby ústavný súd pristupoval k zmenám svojej judikatúry uvážlivo a zároveň transparentne, čo možno dosiahnuť v zásade len vtedy, ak sa predmetná zmena judikatúry v príslušnom rozhodnutí výslovne prizná (uvedie) a primerane odôvodní (v domácej odbornej literatúre k tomu napr. DRGONEC, J. Súdna tvorba práva ako prostriedok uplatnenia zákona, zabezpečenia spravodlivosti a právnej istoty. Justičná revue. 2008, 60, č. 5).

Uvedená požiadavka sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na problematiku platových pomerov sudcov. Ústavný súd sa v období od svojho konštituovania v konaní o súlade právnych predpisov viackrát zaoberal problematikou platových pomerov sudcov (ide najmä o konania vedené pod sp. zn.: PL. ÚS 14/94, PL. ÚS 52/99, PL. ÚS 12/05), pričom vo svojich doterajších rozhodnutiach vyslovil celý rad zásadných právnych názorov k tejto problematike, z ktorých niektoré ale už boli právnymi názormi vyslovenými v neskorších rozhodnutiach ústavného súdu prekonané (prelomené), resp. niektoré z nich možno považovať v kontextoch následnej judikatúry za zjavne nesprávne a nepoužiteľné.

Nález z 11. decembra 2013 je založený na právnych názoroch, ktoré sú zjavne nekompatibilné s niektorými právnymi názormi vyslovenými v predchádzajúcich rozhodnutiach ústavného súdu, a preto bolo žiaduce, aby odôvodnenie tohto nálezu obsahovalo dôslednú „inventarizáciu“ doterajšej judikatúry týkajúcej sa platov sudcov s výslovným uvedením, ktoré z dosiaľ vyslovených právnych názorov možno považovať za už prekonané a naopak, ktoré sú relevantné a kľúčové pre rozhodnutie v predmetnej veci (body 78 a 79 nálezu sú z tohto hľadiska podľa môjho názoru nedostatočné). Toto sa žiadalo vykonať aj preto, že sa dá reálne predpokladať, že problematika platových pomerov ústavných činiteľov bude aj v budúcnosti predmetom ústavného prieskumu.

V naznačenom kontexte v konkrétnostiach poukazujem v prvom rade na právny názor vyslovený v uznesení sp. zn. PL. ÚS 14/94 z 27. januára 1995, podľa ktorého „... Definovanie (určenie) platov ústavných činiteľov nie je tou oblasťou, právnou úpravou ktorej by bolo možné narušiť zásadu rovnosti (nepodriadenosti) jednotlivých zložiek štátnej moci podľa Ústavy Slovenskej republiky. Bez ohľadu na to, akým spôsobom a v akej výške je určený plat sudcov, takouto právnou úpravou sa nenarušuje ústavou zaručená zásada nezávislosti sudcov...“.

Citovaný právny názor, na ktorý mimochodom poukazuje vo svojom stanovisku k návrhu skupiny poslancov a generálneho prokurátora (argumentujúc v prospech nevyhovenia obom návrhom) aj vláda Slovenskej republiky (pozri bod 51 nálezu), celkom zjavne nekorešponduje bodu 1 výroku tohto nálezu, ktorým ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy nielen s čl. 1 ods. 1 ústavy, ale aj (v spojení) s čl. 144 ods. 1 ústavy, podľa ktorého „Sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí...“.

Ústavný súd teda vo svojom meritórnom rozhodnutí explicitne vyjadril, že (reštriktívny) zásah do platov sudcov je nerozlučne spojený so zásahom do nezávislosti sudcov, čo je v priamom rozpore s citovaným právnym názorom vyjadreným vo veci sp. zn. PL. ÚS 14/94. Navyše, citovaný právny názor je podľa môjho názoru zjavne

nesprávny, keďže argumentáciou ad absurdum by mohol viesť aj k záveru, že sudcovia budú vždy nezávislí, a to aj vtedy, ak ich príjem bude na hranici životného minima...“.

Rovnako za prekonaný (resp. následnou judikatúrou „zásadne modifikovaný“) možno podľa môjho názoru považovať už aj právny názor vyslovený v uznesení sp. zn. PL. ÚS 52/99 zo 4. júla 2000, podľa ktorého „Absencia ústavnej garancie týkajúcej sa platových pomerov sudcov (tak vo forme ústavného príkazu neznižovania plátov sudcov po dobu výkonu ich funkcií, ako aj vo forme akejkoľvek inej ústavnej garancie) potvrdzuje, že slovenský zákonodarca považuje zabezpečenie platových pomerov sudcov za zákonnú, a nie ústavnú garanciu ich nezávislosti...“ (aj s týmto právnym názorom argumentuje vo svojom stanovisku vláda Slovenskej republiky).

Citovaný právny názor vo svojej podstate ústavný súd už implicitne prelomil (resp. minimálne ho svojou argumentáciou zásadne modifikoval) v náleze sp. zn. PL. ÚS 12/05 z 28. novembra 2007, pretože bez toho (rozumej „prelomenia tohto právneho názoru“, pozn.) by vo svojej podstate nemohol v tomto rozhodnutí vysloviť nesúlad napadnutých ustanovení zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov upravujúcich platy sudcov všeobecných súdov s čl. 144 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd na „modifikáciu“ citovaného právneho názoru v náleze sp. zn. PL. ÚS 12/05 explicitne neupozornil, bolo vhodné to aspoň „dodatočne“ explicitne vysloviť v odôvodnení nálezu z 11. decembra 2013. Práve preto na túto skutočnosť poukazujem aspoň v tomto odlišnom stanovisku, argumentujúc pritom predovšetkým takto:

Právny názor vyslovený vo veci sp. zn. PL. ÚS 52/99 je podľa môjho názoru prejavom extrémne formalistického výkladu ústavy, ktorý je pri materiálnom chápaní ochrany ústavnosti zjavne neakceptovateľný. Skutočnosť, že slovenská ústava (na rozdiel od ústav niektorých iných štátov) neobsahuje ustanovenie, ktoré výslovne upravuje (garantuje) platové pomery sudcov, resp. zásadu neznižiteľnosti ich plátov, vonkoncom neznamena, že v jej obsahu ústavné limity na úpravu plátov sudcov nie sú (implicitne) „prítomné“. Možno ich totiž celkom zjavne vyvodiť z ústavných princípov a iných ústavou chránených hodnôt [napr. princíp delby moci, ktorého integrálnou súčasťou je aj princíp rovnováhy moci, už spomínaná zásada (princíp) nezávislosti sudcov a súdov, princíp proporcionality zásahov do platových pomerov sudcov a iných ústavných činiteľov atď.]. Navyše nie zanedbateľnú mieru (aj právnej) relevancie treba s odkazom na čl. 1 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Slovenská republika uznáva a dodržiava... svoje ďalšie medzinárodné záväzky“, priznať aj medzinárodným dokumentom „odporúčacieho“ charakteru spomínaným v bodoch 67 až 76 nálezu, ktorých je Slovenská republika signatárom.

Na druhej strane z odôvodnenia nálezu z 11. decembra 2013 možno implicitne vyvodiť, že väčšina pléna ústavného súdu za relevantné pre posudzovanie návrhu skupiny poslancov a generálneho prokurátora považovala (a teda aj do budúca zrejme bude považovať) najmä tieto právne názory vyslovené v doterajšej judikatúre ústavného súdu:

a) „... ústava nevylučuje prepojenie platových pomerov sudcov ústavného súdu a všeobecných súdov so stavom ekonomiky...“

Keďže legitímnym dôvodom umožňujúcim prijímanie takýchto opatrení (reštrikčných zásahov do plátov sudcov, pozn.) je existujúci stav a potreby ekonomiky štátov, za jeho prirodzenú a nevyhnutnú súčasť treba preto považovať nielen jeho dočasnosť, ale aj primeranosť (proporcionality) na účely dosiahnutia takeého ekonomického cieľa, ktorý sa jeho prijatím sledoval. Z uvedeného dôvodu by sa neprimeraná doba jeho uplatňovania, ako aj spôsob a rozsah opatrenia neodrážajúce potreby ekonomiky štátu mohli dostať do nesúladu s ústavnými zásadami vlastnými právnemu štátu, akými sú zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, zásada primeranosti (proporcionality), a to pokiaľ ide o rozsah takýchto opatrení, tak aj o dobu nevyhnutnú na ich legitímne použitie, zákaz nediskriminácie pri ich prijímaní a uplatňovaní a pod. (PL. ÚS 52/99);

b) „Zásahy zákonodarcu do oblasti materiálneho zabezpečenia sudcov, za ktoré možno považovať aj platové reštrikcie, resp. zmrazenie plátov, či odopieranie zákonom ustanovenej zložky plátu narúšajú právnu istotu sudcov“ (PL. ÚS 12/05);

c) „... určité zásahy vrátane zásahov do platových pomerov sudcov sa môžu dotknúť ústavného princípu nezávislosti sudcov, ale až vtedy, keď dosiahnu určitý kvantitatívny rozmer, v danom prípade až vtedy, ak citeľným spôsobom ohrozia inak štandardnú životnú úroveň sudcov primeranú ich ročnému príjmu (PL. ÚS 12/05);

	<p>d) „Plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou a nemal by byť pohyblivým faktorom, s ktorým môže kalkulovať aktuálne vládne zoskupenie...“ (PL. ÚS 12/05).</p> <p><u>II. Ústavné limity reštrikčných zásahov do platových pomerov sudcov</u></p> <p>Vychádzajúc z právnych názorov ústavného súdu uvedených v bode I tohto odlišného stanoviska [tieto boli v doterajších rozhodnutiach ústavného súdu primerane odôvodnené a korešpondujú aj právnym názorom, ktoré vyslovili aj iné (zahraničné) ústavné sudy], možno podľa môjho názoru považovať reštrikčný zásah zákonodarcu do platových pomerov sudcov z ústavného hľadiska za akceptovateľný a udržateľný len vtedy, ak sú zároveň (kumulatívne) splnené tieto podmienky:</p> <p>a) preskúmaný reštrikčný zásah do platových pomerov sudcov je dostatočne odôvodnený zlou ekonomickou situáciou štátu (ekonomickou krízou),</p> <p>b) je primeraný aktuálnej (zlej) ekonomickej situácii a citeľne (intenzívne) neohrozujúci štandardnú životnú úroveň sudcov,</p> <p>c) je vždy len dočasný a trvajúci nevyhnutnú dobu,</p> <p>d) nie je prejavom svojvôle, resp. vôle aktuálnej parlamentnej väčšiny založenej na neodôvodnenej (zjavne účelovej) politickej kalkulácii.</p> <p><u>III. Kľúčové ústavné výhrady k právnej úprave napadnutej návrhom skupiny poslancov a generálneho prokurátora</u></p> <p>Z odôvodnenia nálezu z 11. decembra 2013 vyplýva, že záver o nesúlade napadnutých ustanovení zákona o platových pomeroch s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 144 ods. 1 ústavy je v koncentrovanej podobe založený na idei, v zmysle ktorej napadnutá právna úprava „prevzatím koncepcie penalizácie za stav verejných financií“ vnáša do „výpočtu plátov sudcov... komponent arbitrárnosti, nečitateľnosti“ (bod 89 nálezu), pričom „... Inštitucionálna záruka nezávislosti súdov... vyžaduje od legislatívy nevolatívnu, nekolísavú, teda stabilnú a v zásade rovnomernú a čitateľne administrovateľnú zákonnú úpravu základného platu sudcu“ (bod 91 nálezu).</p> <p>K citovanému právnemu záveru, ktorý sa opiera v prvom rade o už citovaný právny názor vyslovený vo veci sp. zn. PL. ÚS 12/05, podľa ktorého „Plat sudcu by mal byť stabilnou a nemanipulovateľnou veličinou...“, nemám zásadnejšie výhrady, aj keď má podľa môjho názoru až príliš všeobecnú podobu. Napriek tomu z neho možno pomerne spoľahlivo vyvodiť minimálne to, že podľa názoru pléna ústavného súdu napadnutá právna úprava obsahuje prvky svojvôle (arbitrárnosti) vzhľadom na to, že zavádza nový mechanizmus výpočtu plátov sudcov, ktorý nie je dostatočne objektivizovaný, čím dochádza k spochybňovaniu právnej istoty jej adresátov.</p> <p>Napriek uvedenému zastávam názor, že bolo žiaduce ústavnú neakceptovateľnosť napadnutej právnej úpravy dôslednejšie a zrozumiteľnejšie objasniť poukazom na nerešpektovanie niektorého z ústavných limitov reštrikčných zásahov do platových pomerov, ktoré som sa usiloval v zrozumiteľnej podobe vyjadriť v časti II tohto odlišného stanoviska.</p> <p>Hlavný dôvod, pre ktorý som hlasoval za vyslovenie nesúlady napadnutej právnej úpravy s čl. 1 ods. 1 v spojení čl. 144 ods. 1 ústavy (a ktorý mal byť podľa môjho názoru explicitne vyjadrený aj v odôvodnení nálezu z 11. decembra 2013), spočíva v skutočnosti, že napadnutá právna úprava nedáva sudcom žiadnu záruku, že zníženie ich plátov, ku ktorému na základe napadnutej právnej úpravy v roku 2011 reálne došlo, bude len dočasné. Mechanizmus výpočtu plátov uvedený v § 2 ods. 2 zákona o platových pomeroch odvádzaný od výšky deficitu verejných financií, ktorý sa má vzťahovať aj na platy sudcov, totiž nevylučuje, že aj v ďalších rokoch sa bude úroveň hmotného zabezpečenia sudcov znižovať, čo by mohlo v konečnom dôsledku ohrozovať nezávislosť sudcov.</p> <p>Navyše sa domnievam, že napadnutá právna úprava je (bola) ako celok do nemalej miery poznačená prvkami populizmu aktuálnej parlamentnej väčšiny, ktoré sa negatívne premietli aj do platových pomerov predstaviteľov tých zložiek ústavného mechanizmu, ktoré by mali byť zo svojej podstaty nezávislé. Súdna moc totiž nemôže doplácať na populizmus a účelové kalkulácie aktérov politického zápasu.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: PL. ÚS 14/94, PL. ÚS 52/99, PL. ÚS 37/95, PL. ÚS 38/95, PL. ÚS 25/00, PL. ÚS 19/95, PL. ÚS 11/08, PL. ÚS 14/00, II. ÚS 109/08, I. ÚS 61/02, PL. ÚS 12/05</p> <p>Ústavný súd ČSFR: PL. ÚS 78/92</p> <p>Ústavný súd Českej republiky: PL. ÚS 12/10</p>

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad sa zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.